

370

2026 birželis #163

**OSKARAS
KORŠUNOVAS:
KAD
SUVOKTUME,
KOKS DABAR
YRA PASAULIS
IR KAIP JAME
IŠGYVENTI,
REIKIA NORS
KARTĄ NUVYKTI
Į UKRAINĄ**

**„ATEFIINA“: MUZIKA
KAIP IŠSILIEJIMAS
IR VIDINIO CHAOSO
VEIDRODIS**

**FESTIVALIO
ROMANTIKA IR
REALYBĖ: KAIP
GIMSTA „YAGA
GATHERING“**

STOK

Į GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJĄ!

JEIGU TU:

- Lietuvos Respublikos pilietis nuo 18 iki 30 metų,
 - teigiamai įvertintas LKA pažintinio pokalbio metu,
 - pagal sveikatos patikros išvadą esi tinkamas karo tarnybai,
 - išlaikėi privalomus valstybinius brandos egzaminus,
- pateik prašymą studijuoti Lietuvos karo akademijoje LAMA BPO sistemoje!**

BŪDAMAS KARIŪNU:

- studijuosi valstybės finansuojamose studijų vietose,
- būsi aprūpintas kario ginkluote, ekipuote ir apranga,
- gausi 580–1 480 eurų stipendiją,
- įgysi leitenanto laipsnį ir gausi bakalauro diplomą,
- įgysi pasitikėjimo savimi ir draugų visam gyvenimui.

TAPĘS KARININKU:

- turėsi užtikrintą darbo vietą,
- gausi atlyginimą nuo 1 800 eurų,
- tarnausi Sausumos, Jūrų arba Oro pajėgose,
- vadovausi 30 ir daugiau karių būriui.

Būtini egzaminai: matematikos, lietuvių k., pasirenkamasis (rekomenduojama anglų k.).

PRISIJUNK DABAR

www.lka.lt

**SKENUOK IR
SUŽINOK DAUGIAU!**

- ✓ Stojimo sąlygos
- ✓ Išsami informacija
- ✓ Karjeros galimybės

lka.atranka@mil.lt

[@lietuvas_karo_akademija](https://www.instagram.com/lietuvas_karo_akademija)

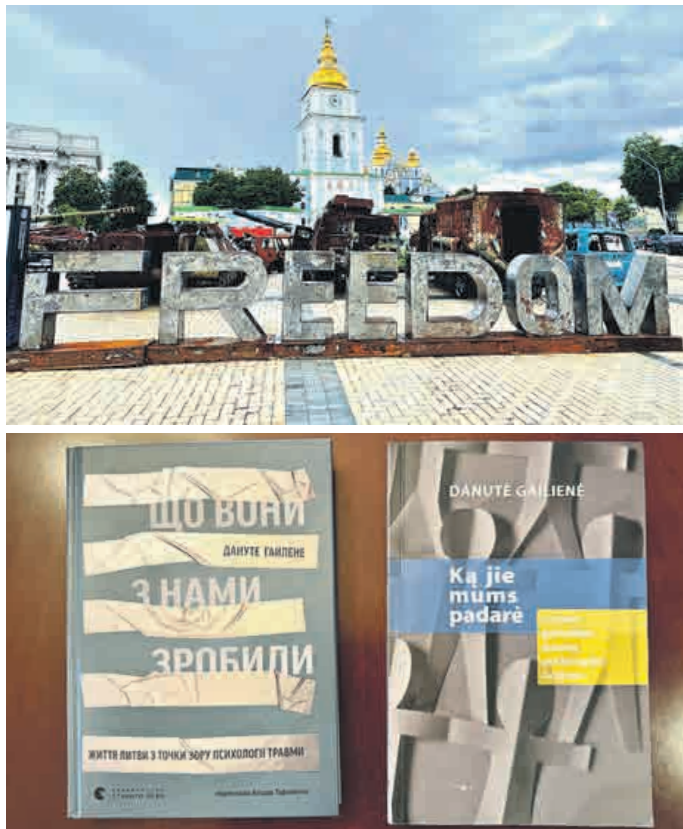

[lka.atranka@mil.lt](https://www.facebook.com/lka.atranka@mil.lt)

+370 682 31 072

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

Kristinos Kiseliavaitės nuotr.

NUMERIO BENDRADARbiai:

JONAS BRAŠKYS
KLAUSO MUZIKĄ,
KAD JUMS NEREIKĖTŲ

GODA DAPŠYTĖ-ŠLEKTAVIČIENĖ
TAMSTA DAKTARĖ,
NAUJOSIOS KARTOS
TEATRO KRITIKĖ

TOMAS IVANAUSKAS
LAIŠKARAŠYS IŠ UKRAINOS

KRISTINA STANKEVIČIŪTĖ
MOKSLŲ DAKTARĖ,
MADOS MITŲ ATSKLEIDĖJA

TOMA VIDUGIRYTĖ
PAŽENGUSI MELOMANĖ

PENKIOLIKTASIS LAIŠKAS IŠ UKRAINOS APIE DŽIUGIUS DALYKUS

Tekstas ir nuotraukos Tomo Ivanausko

Š iandien yra birželio aštuntoji. Pagaliau – vasara. Rašau šį penkioliktąjį laišką iš apsiniaukusio, lietingo Kyjivo. Rašydamas galvoju apie kitą laišką, kuris prieš keletą dienų buvo skaitomas, cituojamas ir analizuojamas visame pasaulyje. Kalbu apie Ukrainos prezidento Volodymyro Zelenskio atvirą laišką Putinui. Neslėpsiu, vienas maloniausių skaitinių pastaruoju metu. Nereikia tikėtis, kad šis laiškas padarys didelių pokyčių, bet smagu, kad laiškų kultūra vis dar gyva ir vis dar efektyvi.

Apskritai, pastarosios savaitės atnešė gana nemažai smagių dalykų. Kaip laiške minėjo ir V. Zelenskis, tikrai labai džiugina kasdieniai Ukrainos dronų vojažai į *ruskyno* gilumą – degančios naftos saugyklos, kariniai sandėliai, juodų dūmų debesys, kylantys putino ekonomikos forume. Ir čia tikrai ne iš tos serijos, kad lietuvis ar ukrainietis džiaugiasi, jei dega kaimynų namas. Ne, čia džiaugiasi visas laisvas pasaulis, matydamas tamsos agoniją. O kas geriau perskrodžia tamsą, jei ne ugnis? Kaip dainavo viena roko grupė: „burn mother fu...er, burn“!

Dar mane pastaruoju metu džiugino gausi lietuviška kultūra Ukrainoje. Tikriausiai skaitėte, kad ukrainiečiai didžiausiu procentu palaiko mintį, kad rusų puolimo atveju Ukrainos kariuomenė turėtų ginti Lietuvą. Norisi tikėti ir

džiaugtis, kad prie šio procento žymiai prisidėjo ir nenutrūkstama mūsų kultūros srovė į Ukrainą. Kitų šalių kultūrininkus vis dar baugina vien mintis važiuoti į Ukrainą, o mūsų šaliai tai daro su mielu noru.

Štai neseniai Kyjive vykusioje knygų mugėje „Knygų arsenalas“ lankėsi lietuviškų leidyklų „Lapas“ ir „Aukso žuvys“ vadovės, o VU profesorė, psichologė, habilituota socialinių mokslų daktarė Danutė Gailienė pristatė šiais metais Ukrainoje išleistą savo knygą „Ką jie mums padarė“. Tai buvo antrasis jos vizitas į Ukrainą per beveik dvi savaites.

Birželio 5–12 d. Kyjive vyksta didžiausias dokumentinio kino festivalis Ukrainoje „Docudays UA“. Šiais metais jame rodomi trys lietuviški dokumentiniai

filmai: Rugilės Barzdžiukaitės „Rūgštus miškas“, Marijos Stonytės „Švelnūs kariai“ ir naujausias Aistės Žegulytės filmas, visai neseniai susirinkęs net keturias „Sidabrines gerves“, – „Dulkės, kaulai ir stebuklai“. Ta proga į festivalį atvyko šio filmo montažo režisierius Danielius Kokanauskis ir festivalio „Nepatogus kinas“ vadovas Gediminas Andriukaitis.

Birželio 19–22 d. į Ukrainą sugrįžta pianistai Rokas ir Sonata Zubovai, kurie kartu su Ukrainos lietuve Kristina Kiseliavaiute pratęs praėjusiais metais pradėtą turą su Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzika ir Lesios Ukrainkos eilėmis „Pasaulių sutvėrimas“. Koncertai vyks Mukačeve, Užhorode ir Lucke. Taigi, labiausiai džiugina, kad Lietuva ir toliau tveria tvarų bendrą pasaulį su Ukraina. Šlovė Lietuvai ir šlovė Ukrainai.

NUO REDAKCIJOS. Dėkojame mūsų specialiajam bendraautoriumi Ukrainoje Tomui ne tik už dar vieną laišką iš Ukrainos, bet ir už interviu su Lietuvos teatro korifėjumi Oskaru Koršunovu, kuriame jis irgi kalba apie Ukrainos kovą už laisvę ir kultūros vaidmenį joje.

Taip pat žurnale rasite interviu su muzikinio projekto „Atefiina“ lyderiu Benjaminu Piliponiū, nuo 2003-ųjų rengiamo festivalio „Yaga Gathering“ organizatoriumi Antonu Shoomu, muzikos albumų ir teatro apžvalgų.

Gero skaitymo!

Viršelyje – teatro režisierius Oskaras Koršunovas.
Andriaus Seliutos nuotrauka

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2026 m. Medijų rėmimo fondas žurnalo veiklai skyrė 31 904 Eur, projektui „Kultūros ir meno gidas jaunimui leidinyje „370“ – 40 000 Eur.

+

370
ISSN 2029-7408
370.diena.lt

Vyriausioji redaktorė
Jurgita Kviliūnaitė Dogan
370@kaunodiena.lt

Maketavimas
Vaida Dosinienė

Reklamos skyrius
Erika Nakutienė
8 698 20 578
e.nakutiene@kaunodiena.lt

Leidėjas
UAB „Sunra“

Spaudė
UAB „Polska Press Sp. zo.o“

Tiražas
13 500

370 už reklamų turinį neatsako

#163, birželis, 2026

Reklaminiai straipsniai žymimi **OZE**

+

+

Kalbino Tomas Ivanauskas

Pokalbio su Oskaru Koršunovu prisėdome naujose OKT teatro patalpose Vilniaus kultūros centre. Oskaras ką tik buvo grįžęs iš Ukrainos, kur buvo pakviestas į Tarptautinį teatro festivalį KĖ FEST. Tai jau ketvirtoji jo kelionė nuo 2014 m., kur, kaip sako Oskaras, viskas ir prasidėjo. Apie tas keturias keliones į Ukrainą ir pasikalbėjome.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

OSKARAS KORŠUNOVAS: KAD SUVOKTUME, KOKS DABAR YRA JAME IŠGYVENTI, REIKIA NORS KARTĄ

– Oskarai, vykai į Ukrainą 2014, 2022, 2024 ir 2026 m. Visos Tavo kelionės buvo susijusios su teatru: gastrolės, medžiagos rinkimas „Liudijimams“, „Tartiufo“ statymas Lvice, dabar ką tik grįžai iš teatro festivalio. Pradėkime nuo pradžios, kai 2014 m. patekai tiesiai į Maidaną.

– Taip jau išėjo, galima sakyti, kad naująją Ukrainos istoriją mačiau nuo pat pradžių. Mes atvažiavome į gastroles su spektakliu „Paskutinė Krepo juosta“, kuriame vaidina Juozas Budraitis. Atvažiavome vakare. Kyjivas buvo įsiaudrinęs. Tokia ypatinga atmosfera – nei įtūžis, nei euforija. Niekas nemiega, kavinės, barai neužsidaro. Viskas vyko apie Naujuosius metus. Prie eglutės sumušė studentus. Tuometis Ukrainos prezidentas Viktoras Janukovyčius kažką vėpėjo. Visi aptarinėja, kaip jis susijaudinęs televizijos transliacijos metu sulaužė tušinuką. Visa tai vyko po Vilniaus įvykių, kur jis 2013 m. lapkričio gale turėjo pasirašyti Ukrainos ir Europos Sąjungos asociacijos sutartį, bet nepasirašė. Mes nieko ypatingo nesitikėjome. Rytę einame į repeticiją ir prie

sankryžos į Kreščiatiką iš visų pusių – minios žmonių. Sakau, palaukim, pažiūrėkim, kas čia vyksta. Susitinka tos minios, dešimtys tūkstančių žmonių, ir visi eina link Maidano aikštės. Čia buvo pati pradžia. Nuo to prasidėjo nauja Ukrainos atgimimo istorija. Graži, viltinga, dramatiška ir kartu baisi. Žiūrint iš dabartinės perspektyvos, viltis iki šiol neišblėso. Įdomu, kad aš kažkaip jau tada pajutau tą baisumą ir kraują, kurio iki šiol reikalauja Ukrainos laisvė. Žmonės ėjo ir skandavo: revoliucija! Jie buvo su šalmais, lazdomis, visi labai rimtai nusiteikę. Mes pažiūrėjome ir nuėjome repetuoti, o kai grįžome, jau vyko Maidanas. Tą ar kitą dieną pažiūrėjau, ką apie tai rašo mūsų spauda. Ji rašė, kad Kyjive – neramumai, chuliganai sudegino kioską – maždaug tokiu lygiu. Tada paprašiau, kad OKT literatūrinės dalies vedėjas Aurimas sujungtų mane su „Delfi“ ir daviau jiems interviu, pasakiau, kad Kyjive vyksta revoliucija. Po straipsniu komentatoriai rašė, kad „dar vienas politologas atsirado, dar vienas pranašas, sėdėk ten savo teatre ir nekalbėk“. Tačiau jau po kelių dienų

viskas, ką sakiau, pasitvirtino. Visi jau rašė apie revoliuciją, perversmą. Mes ir gyvenome beveik pačiame Maidane, tai viską teko matyti. Reikia pasakyti, kad J. Budraitis bijojo. Jau pranešdavo apie žuvusius, praliėtą kraują, ir mes visaip tai slėpėme nuo Juozo. Kai spektaklio metu pasigirdo šūviai ir sprogimai, kaip aktorius, jis nė nemirktelėjo. Labai stipriai ėjo spektaklis. Visa publika irgi liko sėdėti, nors šūviai ir sprogimai tikrai nebuvo įprastas dalykas kaip dabar.

Buvo dar viena komiška situacija, kai su vienu ukrainiečių režisieriumi ėjome Kreščiatiką ir kaip tik tuo metu minia veržėsi į savivaldybę. Na, ir mes iš paskos su jais. Savivaldybė – tokios bizantiškos didybės, paausiuota. Reikia paminėti, kad Maidanas buvo gana spontaniškas, veiksmai nebuvo koordinuoti, kaip, pvz., mūsų Sąjūdžio, kur buvo aišku, kas vadovauja, kur eiti, kaip elgtis, ką sakyti. Viskas vyko spontaniškai ir žmonės, užėmę savivaldybę, nelabai suprato, ką toliau daryti. Mes, kaip įprasta režisieriams, atsisėdome tos didžiulės menės gale, prie didžiulio stalo, po herbu ir vėliavomis, kad galėtu-

me viską stebėti. Aplink mus pradėjo rinktis žmonės, nes galvojo, kad mes kažkoks revoliucinis centras. Taigi, man teko sakyti kalbą. Kažką pasakojau apie Sąjūdį. Štai tokia buvo pradžia. Galima sakyti, kad tada ir prasidėjo tas karas, kuris tęsiasi iki šiol.

– Kaip, Tavo nuomone, per tą laiką kito ukrainiečių visuomenė?

– Maidanas buvo esminis dalykas, nors tai nebuvo pirma revoliucija. Jau buvo Oranžinė revoliucija ir kitos. Jos ėjo bangomis, bet visada buvo grįžtama į tas pačias specifikas, būdingas tik Ukrainai. Aišku, iš esmės viskas pasikeitė po 2022 m. plataus masto karo pradžios. Pasikeitė negrįžtamai. Visi tie putinistai kalbėjo, kad Ukrainą denacifikuos, nuginklūs, o viskas įvyko kardinaliai priešingai. Iš tiesų Ukraina ilgą laiką buvo tokia gana pilka zona, žmonės buvo įvairiai nusiteikę, o 2022 m. visa šalis pagaliau apsisprendė. Pradedant nuo to, kad beveik visi pradėjo kalbėti ukrainietiskai.

Per Maidaną buvo tik idėjinis, politinis noras atsiskirti nuo rusijos ir jung-

ku, ką daryti teatre, ir tada sugalvojau, kad reikia kalbinti pirmas atvykusias ukrainiečių moteris ir iš jų istorijų kurti liudijimus. Aktorės ėjo kalbėtis su moterimis, išgirdome pirmas istorijas. Buvo didelė atsakomybė kalbėti ukrainiečių balsu ir nusprendžiau važiuoti pats viską pamatyti. Taip susiklostė, kad tuo metu buvo priimami pirmieji pabėgėliai iš Ukrainos. Per Marių Ivaškevičių sužinojau, kad iš Ukrainos atvažiavo tokia Ukrainos lietuvė Kristina Kiseliovaitė, kurią ir priėmėme gyventi mano draugės Eglės bute. Pradėjome bendrauti ir tas bendravimas buvo labai svarbus, esminis tolesniems įvykiams. Kadangi Kristina iki karo vaidino nacionaliniame Lesios Ukrainkos teatre Kyjive, ji ir suorganizavo man kelionę, susitikimų su teatro vadovais, režisieriais, – tai tuo metu buvo labai svarbu. Ukrainos teatro pasaulyje buvau žinomas ir atstovavau LNDT. Mes važiavome susitikti, kalbėtis, kaip galime padėti. Įdomu, kad ten pamačiau mažiau baimės nei Lietuvoje, tad būtent Ukrainoje atsikračiau to visuotinio paralyžiaus. Rusai tada buvo tik ką atmušti nuo Kyjivo, mes važiavome per Bučą, Hostomelį, kur matėme sugriautus namus. Hostomelyje susitikome su tokiu vietiniu, kuris gyveno sugriautame name. Išgirdome labai įspūdingą jo pasakojimą apie pirmas karo dienas. **Daug bendravau su ukrainiečių aktoriais, jautėsi begalinis ryžtas. Galima sakyti, kad iš šios kelionės grįžau su drąsa, nebebuvo abejonės, buvo aišku, kad reikia kalbėti, reikia kurti spektaklį ir daryti tai drąsiai.** Neturime nė kiek abejoti, ar galime, ar negalime pasakoti tų istorijų. Tai buvo visiškai unikalios istorijos apie moterų žygdarbius, kaip jos su vaikais veržėsi pro apsuptą Mariupolį. Ten buvo visko: ir išprievartavimų, ir važiavimo per minų laukus, ir kaip jos vis dėlto išsiveržė, kaip išgelbėjo savo vaikus, kaip palaikė savo vyrus. Tikrai labai unikalios istorijos. Labai gaila, kad LNDT beveik neberodo to spektaklio.

– Ar nebuvo noro atnaujinti „Liudijimų“? Juk per tiek laiko viskas labai pasikeitė...

– Tokių klausimų kilo ir aktorėms, bet, mano galva, šiuos liudijimus reikia palikti tokius, kokie jie buvo tada, nes tuo jie ir unikalūs. Kaip bandomė įsivaizduoti, kas būtų atėjus X valandai, tai čia tai ir yra. Čia ir yra tos X valandos pirmosios minutės. Tai unikali medžiaga, kuri gal net pačioms pasakotojoms jau yra pasikeitusi. ►

AKTORIUS VISIŠKAI REŽISIERIUMI GALI PASITIKĖTI TADA, KAI PAJUNTA, KAD REŽISIERIUS GALI JĮ DAR GERIAU SUPRASTI NEI JIS PATS SAVE.

Kristinos Kiseliovaitės nuotr.

PASAULIS IR KAIP NUVYKTI Į UKRAINĄ

Artemo Galkino nuotr.

tis prie Europos Sąjungos, prie Vakarų, o prasidėjus plataus masto karui, tai tapo realybe. Nelabai nuosekliai, bet mačiau, kaip gimsta tauta, šalis, – tokia, kokia ji niekada nebuvo. Gimsta labai sunkiai, baisiai, per karą. Iš to, ką jie dabar patiria ir supranta, t. y. iš tokių priešpriešų kaip skausmas, neviltis ir viltis, abejonės ir tikėjimas, gimsta kažkas labai unikalaus.

Galima pasakyti, kad tokios dialektikos, kokią teko patirti ukrainiečiams, niekam nelinkėčiau. O iš dialektikos gimsta tiesa. Ši šalis gimsta kaip labai išskirtinė ir todėl, ką ji kurs, ką ji darys, kas bus toliau, visomis prasmėmis – ir teatro, ir apskritai meno – labai įdomu.

– Gerai, kad priėjome prie teatro. Kokie buvo Tavo patyrimai, kai, prasidėjus karui, išvykai į Ukrainą rinkti medžiagos spektakliui „Liudijimai“?

– Reikia pradėti nuo to, kad tuo metu buvau Lietuvos nacionalinio dramos teatro (LNDT) meno vadovas. Reikėjo kažką daryti. Karo pradžia visiems buvo baisus šokas. Prisiminkime, Lietuva buvo tiesiog paralyžiuota. Buvo neaiš-

Artemo Galkino nuotr.

metų išsikerojęs blogis niekur nedingo, jis tik dar labiau sustiprėjo. Atsirado karo tartiuų, kurie pelnėsi iš karo. Tai suprato ir aktoriai, ir žiūrovai. Man net reikėjo stabdyti aktorius, nes labai norėjau kritikuoti valdžią. Beje, iš šio dalyko Ukrainoje, skirtingai nei Lietuvoje, labai įdomiai išlaviruojama. Lietuvoje kritika valdžiai kartais tampa griauianti ne tik valdžią, bet ir visą šalį. Ukrainiečiai tos ribos neperžengia. Jie mato, žino, išlieka kritiškai, bet neperžengia ribos, kad tai taptų savi-destrukcija, kad pradėtų trukdyti jų esminiam pasiryžimui nepasiduoti ir nugalėti.

– Koks buvo aktorių supratimas, ką teatras turi daryti karo metu? Apie ką jie norėjo kalbėti?

– Pradžioje mane labai nustebino, koks didžiulis teatro, koncertų, apskritai meno ir kultūros poreikis. Vyksta spektaklis, prasideda oro pavojus, spektaklis nutraukiamas, žmonės išeina į slėptuves ar į lauką, bet, praėjus pavojui, visi grįžta į salę ir spektaklis pradedamas nuo tos pačios vietos, kur sustojo. Aš supratau, kad kultūrinis poreikis nėra gero gyvenimo ar prabangos dalykas, tai iš tiesų giluminis žmonių poreikis. Kai tokios sudėtingos sąlygos, karas, tas noras ir poreikis tik didėja.

LABAI ĮDOMU, KAD BŪTENT DABAR UKRAINOJE GALI PAMATYTI TAI, KAS VYKO PAS MUS, IR ĮVERTINTI MŪSŲ PROGRESĄ.

Kitas dalykas – aktoriams buvo labai įdomu. Jie negali išvažiuoti iš šalies, pas juos beveik niekas neatvažiuoja, mažai informacijos ir dėl to buvo jaučiamas didelis noras eiti į priekį ir neatsilikti. Todėl tas festivalis, kurį organizuoja Kristina Kyjive, yra labai reikalingas. Jis tiesiog unikalus. Kai matai, kad tiek žmonės, tiek teatrai sugeba pačia geriausia to žodžio prasme būti vakariečiai ir kartu saviti. Jų išgyvenimai labai atsispindi jų darbuose, kuo toliau, tuo drąsiau jie tai bando išreikšti ir tai daro juos unikalius, originalius.

◀ Mes juk žinome, kad istoriją ir atmintį kuria dabartis. Gal tos pasakotojos jau viską permaščiusios ir dabar viską kitaip prisimena. Tačiau mūsų aktorės pasakoja tai, ką pasakotojos pasakojo tada. Čia slypi unikalumas.

Mano antra kelionė į Ukrainą buvo labai unikali. Mačiau susprogdintus namus, apgriautus miestelius, pakelėse į skutelius suplėšytų rusų tankų kolonas. Viltį, drąsą. Čia buvo momentas, kai Ukraina buvo pasiekusi tam tikrą pergalę, kai prie Kyjivo rusai buvo tiesiog atstumti ir sunaikinti. Buvo daug vilties. Kaip ir tame spektaklyje, kur pasakojama, kaip galima tai išverti, kaip galima atsilaikyti, nepasiduoti. Tos moterys, kurios pasakojo savo istorijas, labai norėjo būti išgirstos. Jos suteikė labai daug drąsos mūsų aktorėms.

Atsimenu, kad pirmomis repeticijų dienomis reikėjo kažką pasakyti aktorėms ir pasakiau tokią frazę, kuri gal buvo šiek tiek patetiška, bet tiksli: mūsų frontas yra čia, teatre, ir daugiausia, ką galime padaryti, – teatre apie tai kalbėti. Man labai keista, kad Lietuvoje kiekvieną dieną apie tai labai daug kalbama, rašoma, bet spektaklių beveik nebuvo pastatyta.

– Minėjai, kad Lietuvos teatras nežinojo, kaip elgtis tokiu metu. Kaip tuomet elgėsi Ukrainos teatras?

– Manau, kad tada ir jie labai nežinojo. Tai buvo pati pradžia ir visai nebuvo aišku, kaip gyventi vykstant karui. Vieni norėjo eiti kariauti, kiti – ką nors kurti. Nebuvo didelio sutrikimo ar nevilties, bet žinojimo, ką daryti ir kaip į tai turi reaguoti teatras, irgi nebuvo. Kai važiauvau statyti

„Tartiufo“ 2024 m., jiems jau buvo aišku, ką daryti ir ko jie nori iš mūsų. Tada išgirdau galingą frazę: iš jūsų mums reikia ginklų ir kultūros. Nors dar atsimenu, kaip 2022 m. Hostomelyje bendravome su žmogumi, kuris matė pačią pradžią, vienas pirmųjų stojo į kovą, ir jis mus ramino, sakė: nebijokite, mes jus apginsime.

2024 m. baimės Lietuvoje buvo dar gana daug ir man buvo labai įdomu Lvice pamatyti, kaip žmonės gyvena per karą. Ne tik karo, bet ir gyvenimo pusė man buvo labai įdomi. Kaip, aidint sirenomis, žmonės toliau ramiai valgo, geria vyną, bendrauja. Kaip vakarais pasipuošę išeina pasivaikščioti. Jei nežinotum, kad vyksta karas, nelabai ir suprastum. Tik kai pamatai einančią porą, kur vyras be kojos ar be rankos, kai pravažiuoja laidotuvių procesija, supranti, kad kažkas ne taip. Į Ukrainą nuvažiuoti yra labai naudinga. Ir ne tik menininkams. Kad suvoktume, koks dabar yra pasaulis ir kaip jame išgyventi, reikia nors kartą nuvykti į Ukrainą.

– Visiškai su Tavimi sutinku. Man įdomu, kodėl Tu pirmam savo pastatymui Ukrainoje pasirinkai „Tartiufą“?

– Tai buvo teatro prašymas. Nesinorėjo spektaklio apie karą, nes norėjosi nuo jo pabėgti, ir „Tartiufas“ tam labai tiko, nes tai komedija. Buvo ir kitas dalykas, apie kurį tuo metu irgi nebuvo daug kalbama. Ukrainiečiai man sakė – mes turime dvi problemas: karą ir korupciją. Ta prasme „Tartiufas“ buvo labai drąsus spektaklis, nes jis ir apie korupciją. Karas išryškino viską: tiek visas gerąsias, tiek blogąsias puses. Tautos herojiškumą išryškino dar labiau, bet per daug

Tomo Ivanausko nuotr.

– Kaip sekėsi dirbti su aktoriais?

– Nebuvo lengva. Ukrainoje nebuvo ir iki šiol nėra geros nei aktorinės, nei režisūros mokyklos. Viskas buvo sutelkta į vieną centrą kažkur toli maskvoje. Nors patys aktoriai yra labai talentingi, muzikalūs, teko susidurti su gana juokingais dalykais, įsivaizdavimais, kai jiems atrodė, kad jie savarankiškai sukurs vaidmenis. Su tam tikru nepasitikėjimu manimi kaip režisieriumi, nes jie gal niekada nebuvo susidūrę su tokiais gerais režisieriais kaip aš. Aš, aišku, juokauju. Tačiau ką reiškia pasitikėti režisieriumi? Aktorius visiškai režisieriumi gali pasitikėti tada, kai pajunta, kad režisierius gali jį dar geriau suprasti nei jis pats save. Režisierius gali būti kaip daktaras.

– Kokia apskritai Tavo nuomonė apie ukrainietišką teatrą? Juk esi matęs nemažai spektaklių.

– Svarbiausia, kad nuo pat karo pradžios jie pradėjo kurti savo naują identitetą. Dėl to pirmiausia jie atmetė viską, kas rusiška. Nors, reikia pasakyti, jų kultūros yra labai susipynusios. Teatras buvo labai rusiškas blogąja prasme, labai provincialis. Jie tai jautė, todėl ir norėjo savito ir kartu vakarietiško teatro. Tos paieškos 2022 m. dar buvo tokios labai apgraibomis, o dabar festivalyje pamačiau naujų reiškinių. Visuose spektakliuose buvo naujų formų: ir postdraminio, ir meta-teatro. Yra atpažįstamų naujų vakarietiško vertybių dalių, bet kartu teatras persunktas karo išgyvenimų. Visų tų mirčių, bet kartu ir atgimimo, tapimo naujais žmonėmis, nauja šaliimi. Juk šis karas nėra tik Ukrainos karas. Tai civilizacijų karas, Rytų ir Vakarų kultūrų karas. Tas karas vyksta tiek realiaime, tiek kultūriniame fronte – teatre. Jame, beje, dar labai daug seno, rusiško teatro su blogomis Konstantino Stanislavskio interpretacijomis.

Kažkuria prasme taip yra ir Lietuvoje, bet pas mus tai vyksta ilgiau, nuosekliau, laisviau, be tokių dramatiškų įvykių, todėl nepastebimiau. Ukrainoje viskas labai pastebima, vyksta labai greitai, tame kelerių metų suspaustame laike, bet dėl to visas tas tendencijas matai labai ryškiai. Labai įdomu, kad būtent dabar Ukrainoje gali pamatyti tai, kas vyko pas mus, ir įvertinti mūsų progresą. Dėl to labai svarbu, kad į Ukrainą atvažiuotų kuo daugiau mūsų kultūros žmonių, mūsų kūrėjų. Ir Tavo darbas, Tomai, čia labai svarbus.

– Koks Tavo išpūdis iš pastarojo apsilankymo Ukrainoje prieš mėnesį? Kaip, Tavo nuomone, pasikeitė visuomenė per pastaruosius metus?

– Dar labiau tapo matoma tai, kas jau buvo matyti ir 2014 m., – veržimasis į Vakarus, tapimas aiškia vakarietiškos civilizacijos dalimi. Tai labai buvo matoma festivalyje. Jis turi ir formaliąją dalį, bet tai, ką jie išgyveno ir patyrė, suteikė labai gilaus turinio. Karui pasibaigus, greitai pamatysime, koks bus didelis atgimimas.

– Paskutinis klausimas. Žinau, kad planuoji grįžti į Ukrainą ir statyti dar vieną spektaklį. Ką dabar reikia statyti Ukrainoje?

– Taip, mane pakvietė į Kyjivą statyti spektaklio ir aš tikrai ten grįšiu. Ten dabar gera terpė kažkam didingam. Tikriausiai tai bus Dante. Šiuolaikiškai statyti ką nors esminio, pamatinio.

Oskaro Koršunovo asmeninio archyvo nuotr.

Rašė Toma Vidugirytė

Grupė „Atefiina“ – Benjaminio Piliponio projektas ir dar palyginti naujas vardas Lietuvos alternatyviojoje scenoje. Grupės muzika gyvai skamba be kompromisų: šiurkščiai, grubiai ir su daug ironijos. Pasirodymai – intensyvūs, nuoširdūs, leidžiantys be apribojimų išlieti visas sukauptas emocijas.

„ATEFIINA“: MUZIKA IR VIDINIO CHAOSO

Dominyko Ugniaus nuotr.

Su Benjaminu kalbėjomės apie jo pirmuosius projektus, kaip jie peraugo į „Atefiiną“, „purvo“ paieškas ir jo raišką muzikoje, albumą „Viskas bus gerai“, eksperimentus, naujo albumo planus ir tikslą parašyti erotišką dainą lietuvių kalba, skambančią skoningai.

– „Atefiina“ nėra Tavo pirmas projektas – dar buvo tokie projektai kaip „Palmboy“ ir „Bendaux“. Kaip prasidėjo Tavo muzikinis kelias?

– Pats pirmas projektas buvo dar mokykloje. Man buvo gal trylika metų ir grojome AC/DC perdirbinius, bet aš tada labiau norėjau groti „Linkin Park“. Norėjau *skreaminti* ir galvojau, kad mano draugai manęs nesupranta, todėl būsiu vienas sau muzikantas ir man muzika tarsi nukris iš dangaus. Ilgai gyvenau su ta idėja ir galvojau, kad kaip nors viskas ateis, mane kas nors pastebės ir viskas bus gerai. Tai buvo

blogas požiūris. Sulaukus 20 metų pasidarė sunku ir žemė po kojomis tapo tarsi stiklinė. Reikėjo pamąstyti ir tada atėjo suvokimas, kad jeigu nieko nedarysi, niekas tau ir nenukris iš dangaus. Tada ir pradėjau savo pirmą mėgėjišką projektą. Kūriau labai įvairią muziką, labiau linkau į elektroninį trapą su roko elementais. Kūriau anglų kalba ir daugiausia – „Bendaux“ pseudonimu.

„Atefiina“ prasidėjo nuo to, kad labai norėjau sukurti sunkiosios muzikos albumą lietuviškai, grodamas kartu su grupe. Problema, kad žmonės turi nuomones, o man prisiderinti prie kitų

nuomonių sekasi sunkiai. Pradėjau po truputį, parengiau vieną dainą, parodžiau draugams, sulaukiau atgalinio ryšio ir nė nepajutau, kaip pradėjau leisti dainas, rengti albumą ir t. t.

– Kuo pirmieji projektai buvo svarbūs Tavo ir „Atefiinos“ augimui? Kokį pagrindą jie padėjo?

– Dabar vyksta naujo albumo rašymo procesas – kuriu su Pauliumi Markevičiumi, ir aš jam parodžiau savo senus „Bendaux“ demonstracinius įrašus. Paklauses jų, jis sakė juose girdintis ankstyvąją „Atefiiną“. Atrodo, visą gyvenimą link tokios muzikosėjau. Man visada patiko sunkesnė muzika. Iš karto žinojau, ką noriu dainuoti. Gali atrodyti, kad pirmieji projektai nesvarbūs, bet juose susikuri pagrindines nuostatas apie muziką ir kūrybą. Pirmieji kartai, leidimai ir koncertai – labai svarbu.

– Ko tikėjaisi pradėjęs „Atefiiną“? Kokių tikslų sau kėlei?

– Norėjau būti superžvaigžde – daug pasiekti muzikos srityje. Jeigu negalvosi, nesvajosi, nieko ir nepadarysi. Aš toks žmogus – turiu išsikelti nežmoniškų, neįmanomų tikslų, kad juos pasiečiau. Juk kodėl tavo muzikos turi klausytis? Ar tu groji geriau nei kiti? Juk visada bus, kas tai daro geriau. Visada atsiras geresnis, kuris geriau rašys muziką, techniškiau gros... Kas tu toks, kad tavęs klausytų? Turi save taip išaukštinti, kad jaustumėsi svarbus ir galėtum išleisti net ir pirmą dainą.

– Gal turi muzikos ar vokalo idealų?

– Iš visur pasiėmiau po truputį. Vokalo prasme išskirčiau tris atlikėjus. „System of a Down“ vokalistas Seržas Tankianas buvo pirmas keistesnis balsas, kuris imponavo, klausydamas jo balso išvelgiau grožį. Antras būtų Kurtas Cobainas. Man „Nirvanos“ muzika patinka, bet jis man patiko daugiau kaip persona, kaip žmogus.

Priešingai nei jam, man labai reikia dėmesio ir aš jį mėgstu. Patinka jo požiūris į muziką, skonis, – jis žinojo, ką daro. Per vieną interviu su vienu iš jo prodiuserių buvo pasakyta, kad grandžo dainas jis kūrė naudodamasis popmuzikos trafaretu. Rokas ir grandžas tikrai nėra popžanras, bet K. Cobainas vis dėlto norėjo, kad žmonės jo klausytų. Manau, vienas iš svarbiausių dalykų atlikėjui yra turėti skonį. Gali išmokti dainuoti, groti, gali išmokti prodiusuoti ar *miksuoti*, bet skonio neišmoksi. Tai duota. Kalbant apie vokalą, dar vienas pavyzdys man yra „Pierce The Veil“ vokalistas.

– Pakalbėkime apie Tavo vokalą – jame tikrai daug spaudimo balso stygoms ir rėkimo. Kaip prižiūri ir saugai vokalą, kaip lavini?

– Taip, tai daryti reikia, ir geri vokalistai tai daro. Deja, aš taip nedarau ir nemoku. Turiu savidestrukcijos, su kuria mokausi sugyventi. Deja, nemoku saugoti vokalo. Atrodo, neturiu kantrybės tam ir tai labai blogai. Juk nežinau, kiek, taip rėkdamas, dar galėsiu dainuoti.

Man kontroliuojamas rėkimas praranda dalį dvasios. Kai girdi, kad balsas lūžta ir truputį kimsti, tai suteikia kitokią emociją. Mano balsas yra iš skardesnių, todėl labai girdėti, kaip tarsi lūžta balso stygos, bet tai irgi suteikia emociją, tai tarsi toks pasiaukojimas.

Truputį pradėjau treniruoti savo balsą ir netgi bandyti šiek tiek pasirošti prieš rėkdamas. Man reikėtų lankytis

Gusto Rukausko nuotr.

Izabelės Žiulytės nuotr.

KAIP IŠSILIEJIMAS VEIDRODIS

pas vokalo mokytoją. Vis taip sakau ir niekada nenuieinu.

– Kitas klausimas – apie tą „purvą“, t. y. apie tavo muzikinę estetiką. Tavo kūrinuose daug grubumo, šiurkštumo... Iš kur tai? Ar tai labiau estetika, ar vidinė būseną?

– Mano atveju, tai mano charakterio veidrodys. Aš kitoks, ir tai girdėti. Manau, kad galiausiai muzika yra pasidalijimas emocijomis ir problemomis. To reikia. Žmonėms norisi ramybės ir ją randa muzikoje. Aš ramybę randu tik miegodamas. Kai kuriems tam reikia labai neramios, labai stiprią energiją turinčios muzikos. Čia net ne garso šiurkštumas. Šiurkšti gali būti ir popdaina, čia gal labiau emocijų šiurkštumas.

– Ko dar ieškai skambesyje?

– Dabar ieškau, kaip tą „purvą“ padaryti truputį priimtinesnį ausiai. Rengiu savo albumą ir, kalbant apie suvedimą, tai yra sunkiausia. Pirmą kartą dirbu su komanda ir stengiuosi, kad balsas ir muzika skambėtų techniškai geriausiai. Dar turiu užsibrėžęs tikslą parašyti nešvankią dainą, kuri skambėtų skoningai. Lietuvių kalba apie tai rašoma labai lėkštai. Žodžiai mūsų kalboje yra labai žargoniški, supaprastinti arba oficialūs ir skamba juokingai. Todėl kiekvieną kartą, kai bandai ką nors pasakyti lietuviškai apie romantiką, skamba juokingai ir kvailai. Angliškai gali sakyti „I fucked her“ ir skamba gerai, o lietuviškai – ne. Savo muzikoje noriu kuo daugiau tikrumo ir bandau įdėti vulgarumo, bet kad ne-skambėtų pigiai.

– Prisiminkime Tavo pirmąjį albumą „Viskas bus gerai“. Kokia jo istorija? Ar tikrai viskas bus gerai? Kiek ten pozityvumo, bandymo tikėti ir kiek ironijos?

– Jame – vien tik ironija, nes albumas iš tokių patirčių ir gimė. Jį kurti labai ilgai užtruko, nes „Pasveik“ – paskutinė daina albume, tačiau pirmoji, parašyta lietuvių kalba. Ją parašiau prieš aštuonerius metus. Dabar galvoje – jau nauji projektai, bet tada norėjau parodyti save. Juk tada dar nebuvau pristatęs savęs ir žmonės nežinojo, koks mano garsas.

Iš kelių dainų negali atskleisti savo garso, nupasakoti emocijos, muzikos, tad norėjau tarsi padaryti tokį įvadą į savo kūrybą, parodyti save. Iš tikrųjų labai didžiojuosi tektais ir estetinė puse. Garso suvedimas man vis sukelia bėdų, nes noriu aštriau, bet ne visada ausis gali tiek pakelti.

– Albume – skirtingi kūriniai ir projektai su kitais kūrėjais: atlikėja Aiste Mažeikaite-Šetono močia, Nikita iš „ba.“ ir su Luku Malinausku iš „McCloud“. Su Luku net ir bendrą vaizdo klipą nufilmavote.

– Su Šetono močia bendras kūrinys išleistas mini albume „69 h“, o su Luku sukurta daina atsidūrė albume „Viskas bus gerai“. Kalbėjome, kad man sunku su žmonėmis... Tikrai labai keista ir net ironiška, kad žmogus, kuriam sunku kurti su kitais žmonėmis, turi nemažai bendrų kūrinių su kitais. Jie pavyko dėl to, kad šiuos žmones galima vadinti draugais. Pavyzdžiui, Lukas ir Aistė atėjo per muziką. Manau, kad tai pavyko, nes mus natūraliai susiejo muzikiniai keliai. Sukūrėme tai, kas mums patinka. Kiekviena tų dainų buvo skirtinga.

Prie dainos „Privati valda“ prisilietė gal penki ar šeši žmonės. Vienas žmogus pridėjo efektų, gitaristė Ugnė Dominaitė grojo akustine gitara, Pijus iš „McCloud“ – bosu, o mes su Luku dainavome. Muziką suvedant padėjo dar vienas žmogus ir išėjo bendra daina.

Su Šetono močia kūrėme, kai buvau užsidaręs 69 valandų eksperimentui studijoje. Ji atėjo ir mes per porą valandų sukūrėme dainą „XES“.

– Pakalbėkime plačiau apie šį eksperimentą, kai užsidarei studijoje 69 valandoms ir kūrei. Kaip tas projektas gimė ir ar kartotum? Gal dar ką nors panašaus esi sugalvojęs?

– Taip, noriu su kabliais pasikabinti scenoje. Tai tos 69 valandos buvo tik bandymas. Norėjome kaip nors pareklamuoti albumą. Susisiekėme su baru „Draugų vardai“ ir jie pažadėjo leisti jį patalpose įvykti tokiam dalykui.

Pirma mano idėja buvo perkurti savo albumą, bet gal prieš kokią savaitę iki užsidarydamas studijoje pagalvojau, kad reikia sukurti ką nors naujo. Taip gimė visiškai kitas konceptas – bare „Draugų vardai“ uždariau 69 valandoms, o jo langai išeina gatvę. Ten buvo lova ir atidarytas langas, per kurį man galėjo atnešti maisto ir gėrimų. Mano lova buvo prie pat lango, žmonės galėjo stebėti mane kaip gyvūną. Muziką turėjau sukurti per tą laiką, kurį buvau ten. Pradžioje turėjau būti ten dvi dienas, bet supratau, kad galiu laisvai išbūti dar vieną ir dar kūrinių sukurti. Viskas buvo transliuojama gyvai 24 valandas ir iš tikrųjų išėjo labai smagus projektas, kuris dovanojo mėgstamiausią mano išleistą dainą su Aiste-Šetono močia. Supratau, kad no-

Dominyko Ugniaus nuotr.

DABAR GALVOJE – JAU NAUJI PROJEKTAI, BET TADA NORĖJAU PARODYTI SAVE. JUK TADA DAR NEBUVAU PRISTATĘS SAVĖS IR ŽMONĖS NEŽINOJO, KOKS MANO GARSAS.

riu daugiau tokių projektų, nes tai ne taip sunku, kaip galvojau.

– Naujausias Tavo eksperimentas buvo koncertas-spektaklis „Tren Infernal“ klube „Mello“. Kaip sekėsi?

– Vyko mini turas per Lietuvą. Buvome Kaune, Klaipėdoje, o jo pabaiga – Vilniuje. Tačiau, apsilankę Kaune ir Klaipėdoje, suvokėme, kad Vilniuje galime surengti truputį didesnę koncertą. Prisimenu, sėdėjome su vadybininkais ir galvojome, ką padaryti dar. Pradėjome kalbėti apie vaidinimą, nes jau buvo šiek tiek sceninių detalių, kilo mintis, kad galbūt galėčiau atsinešti truputį netikro kraujuko...

Pradėjome rašyti vaidinimą, tai baigėsi koncertu-spektakliu. Tai buvo sunkiausias koncertas gyvenime. Labai reikalingas, kad sužinočiau savo ribas. Koncertas tikrai galėjo būti geresnis, bet tuo metu viską, ką galėjau, atidaviau, viską padariau ir patiko. Vis dėlto, nulipęs nuo scenos, galvojau, kad daugiau to nedarysiu. Noriu labiau susikoncentruoti į garsą. Buvo smagu pateikti koncertą kaip vaidinimą, bet negalėjau išeiti iš vaidmens, negalėjau bendrauti su publika.

Buvo gaila, nes atrodė, kad ant scenos negaliu išnaudoti savo didžiausio pranašumo – kalbėti su publika. Noriu kitus koncertus rengti iš tokios pusės, daryti ką nors dar geriau, pavyzdžiui, kokią *stand-up'ą*.

– Jau truputį užsiminei apie antrąjį albumą ir eksperimentus. Kokių planų dar turi?

– Dabar rašau albumą arba EP. Dar nežinau, kiek dainų gims. Jis vadinsis „Nesąmonių muziejus“. Šiame albume daugiau susikoncentravau į garsą. Tas posakis – nesąmonių muziejus – buvo labai dažnas, kai buvau vaikas. Vos ne kiekvieną vietą taip vadinome, kur atsitikdavo kas nors keisto ar padarydavome kokią nesąmonę. Man tas žodis labai įstrigęs nuo vaikystės ir noriu įrašyti albumą kaip tokių istorijų koliažą. Noriu tai šiek tiek susieti ir su vaikyste, su vieta, kurioje užaugau. Tokie mini scenarijai, susiję su tuo, ką patyriau vaikystėje, ir kurie sukėlė daug emocijų. Dabar daug dirbu ir noriu stipraus albumo.

KĄ KRITIKAI DIRBA VISA

Kalbino Sigita Ivaškaitė
Nuotrauka Vytenio Budrio

Ką teatro kritikai veikia visą dieną ir kam jų šiandien vis dar reikia? Teatrologė, scenos meno kritikė ir dramaturgė Goda Dapšytė mano, kad kritikų reikia ne mažiau nei politologų. Susitikome pakalbėti apie trumpas recenzijas, kritiko ir dramaturgo vaidmenis.

– Visai neseniai po pertraukos į „370“ sugrįžo Tavo trumpos recenzijos. Ar manai, kad vis dar esi vienintelė Lietuvoje, propaguojanti šį žanrą?

– Koks geras klausimas – niekada apie tai nesusimąstiau. Galbūt ir esu. Tačiau čia pat turiu pastebėti, kad „370“ skirtingais gyvenimo periodais mane vis pavaduodavo jaunesni kolegos. Tad pasakyti, kad esu absoliučiai vienintelė, rašiusi tokios apimties tekstus, negaliu. Kita vertus, esu publikavusi apie 200 trumpų recenzijų, tad sakyčiau, kad galiu save vadinti pirmaujančia.

– Ar sunkiau, ar lengviau rašyti trumpą recenziją? Daugumai kyla klausimas, kaip apie vieną spektaklį galima prirašyti keturis ar penkis puslapius, bet man kyla klausimas, kaip 4–5 valandų spektaklio recenziją sutraukti į tris pastraipas?

– Man šis formatas patinka dėl jame slypinčio lengvumo ir todėl, kad mėgstu taupyti tekstą ir rengdama recenzijas, ir mokslinius straipsnius (tai šioje srityje nėra pranašumas), ir kūrybinėje praktikoje. Man vis atrodo, kad žodžiai talpina mažiau nei visa kita, ką mes stebime pasaulyje ir galime išreikšti kūryba. Dėl to man norisi juos taupyti.

Kita vertus, rengiant recenziją, procesas visada tas pats, nepriklausomai nuo galutinės teksto apimties – ar tai bus penki puslapiai, ar penkios pastraipos. Viskas visada prasideda nuo spektaklio analizės, ji neišvengiama bet kokių atvejų, o tada jau klausimas, kiek tos analizės pateikti skaitytojui ir kaip ją įrėminti, kad ji atrodytų ir įdomi, ir kartu atskleistų pagrindinius spektaklio aspektus.

Nežinau, ar lengviau, ar sunkiau, bet man smagu. Žinoma, jei spektaklis labai ilgas ir sodrus, trumpas tekstas gali tapti iššūkiu. Tačiau tai irgi tam tikras žaidimas ir jis man patinka.

– Na, kad Tau patinka, matyti iš tos rekomendacijų, kuriomis baigi recenzijas, dalies. Man atrodo, gražiausia dalis, kad Tau pavyksta išlaikyti toną. Juk čia yra slidu, galima netikėtai papulti į filmo „Whiplash“ sceną, kur susitinka atlikėjas ir nekenčiamas kritikas. Tad man atrodo, kad šis unikalus recenzijų formatas turėtų skatinti atsaką, aktyvią reakciją. Ar tai jauti? Kaip žmonės reaguoja į tą trumpą žanrą?

– Tiek reakcijų iš kūrėjų, kiek yra sulaukusios mano trumpos recenzijos, niekada nesu sulaukusi nei už labai dideles recenzijas rimtuose kultūriniuose leidiniuose, nei už pasisakymus televizijoje ar radijuje. Niekada. Nuo labai piktų laiškų ir pranešimų, kad daugiau

DIENA?

su manimi nesisveikins, iki begalinio džiaugsmo, kad pagaliau pasijuto suprastai. Šis formatas tikrai labai pritraukia atgalinį ryšį, jis skatina kūrėjus ir atlikėjus reaguoti.

Rekomendacijų skiltis man labai susijusi su gyvenimo etapu, kai dirbau vadinamąjį dieninį darbą ir turbūt labiausiai per savo karjerą buvau atitolusi nuo scenos meno kasdienybės. Tai buvo etapas, kai jaučiausi labiausiai priartėjusi prie to, ką teatre priimta vadinti paprastais žiūrovais arba žiūrovu. Taigi, kurį laiką buvau ta žiūrovė. Na, bent jau iš dalies, nes vis dar rašiau recenzijas. Tuo metu gana dažnai, atėjus į teatrą jau po visos darbo biure dienos, kildavo klausimas, kaip čia dabar man su tuo menu būti ir ar tikrai jis visada su manimi nori pasikalbėti, ar jam užtenka, kad aš tiesiog ten būčiau?

Šis potyris stipriai inspiravo rekomendacijas, nes aš vis dažniau matydavau salėje mane supančius žmones, jų įvairovę. Pateikdama jiems rekomendacijas kartais pataikau, kartais ne, – įvairiai pasiitauko, bet tikrai stengiuosi.

Studentams nuolat kartojau, kad žiūrovai už spektaklį moka mažiausiai tris kartus: pirmą – mokėdami mokesčius, antrą – mokėdami už bilietą ir trečią – skirdami savo gyvenimo laiką. Todėl man atrodo gana svarbu, kai šnekama apie kritiką, galvoti ne tik apie kūrėjus, atlikėjus ir kūrinių, bet ir apie tuos, kurie sėdi salėje.

– Sakei, kad net ir kūrybos procese apie tekstą galvoji kaip apie mažiausiai vietos užimti turintį dalyką. Ką darai, kai dalyvauji kuriant spektaklius? Ar galvoji apie žiūrovus?

– Prie spektaklių kūrybos proceso prisidedu kaip dramaturgė. Šiuo gyvenimo etapu daugiausia dirbu prie šiuolaikinio šokio spektaklių. Nelengva trumpai ir paprastai paaiškinti, ką dramaturgas veikia šokio spektaklyje. Turbūt lengviau išvardyti, ko neveikia: nekuria choreografijos ir neatlieka judesių. Tačiau juos komentuojau. Renku įvairiausią medžiagą pasirinkta spektaklio tema, suteikiu jai kontekstą. Dalyvauju repeticijose, kartais atlieku vadinamosios išorinės akies funkciją. Kartu su choreografe ieškau geriausiai sumanymą galinčių atskleisti potemių, inspiruojančių šaltinių. Repeticijose seku, kad scenos jungtusi išlaikydamos dramaturginę dinamiką, kad kūrybos įkarštyje nepasimestų svarbūs akcentai. Žinoma, rengiu spektaklio tekstus, jei sutariame, kad jų tikrai reikia. Nors visada stengiuosi to išvengti.

Šiuolaikinis šokis mane žavi tuo, kad yra daugiau nei vienas būdas jį interpretuoti. Tad istorija, kurią brėžiame kurdami spektaklį, neprivalo identiška sutapti su tuo, ką išvelgia žiūrovai. Tos versijos nepaneigia viena kitos.

Šokio spektaklio kūrybos procese susijungia savitai tą pačią temą patiriančių kūrėjų kūrybinės išraiškos: muzika, scenografija, kostiumai, judesys, choreografija. Tai man be galo įdomu ir teikia daug kūrybos džiaugsmo ieškant jungiamųjų temų gijų. Nors visada labai konkrečiai žinome, ką ir kodėl pasakojame, kodėl

būtent taip, šokio kūriniai savo prigimtimi yra gana atviri interpretacijoms, tad man tai labiausiai pokalbis su publika.

– Koks tuomet kritikos vaidmuo šiandien? Jeigu sakome, kad kūrinių visi gali suvokti skirtingai ir būti teisūs, koks vaidmuo lieka kritikai, jei ji, kaip neva buvo priimta anksčiau, nebeturi paaiškinti, kaip matyti kūrinių.

– Tai yra tam tikra eksperto pozicija. Gana dažnai tenka išgirsti klausimą, ar dar reikia teatro ar scenos meno kritikų, bet nesu girdėjusi klausiant, ar mums vis dar reikia politologų. Nors iš esmės funkcija – ta pati. Taip, žiniasklaidoje per pastaruosius porą dešimtmečių smarkiai sumažėjo kultūrinio turinio, kanalų, kuriais mus pasiekia kritika, tačiau kritikų vaidmuo nuo to nepakito.

Kritiko vaidmenį suvokiu kaip tam tikrą moderatoriaus ar advokato poziciją. Priklausomai nuo aplinkybių, tenka arba teatro kūrėjams ir atlikėjams šiek tiek priminti ir apie visuomenę, su kuria jie šnekasi, arba visuomenei padėti suprasti, ką ir kodėl jai pasakoja scenoje.

Mūsų kritikos mokykla remiasi tuo, kad mes visų pirma atsižvelgiame į spektaklį, tą vieną konkretų spektaklį, kuris šią akimirką yra priešais mūsų akis. Būtent jam pritaikome visas turimas žinias, priemones, išvalgas ir pastangas. Kas kartą visus tuos savo profesinius įrankius pritaikome konkrečiam spektakliui. Man tai labai gražu. Mūsų kritikos mokykla jautri meno kūriniams.

Taigi, man pagrindinė kritikos užduotis šiandien – balansavimas tarp publikos ir kūrėjų. Ir teatras, ir demokratija atsirado panašiu metu. Aristotelis parašė ir „Politiką“, ir teatrą iki šiandien veikiančią „Poetiką“, tad ir šių reiškinių aiškinimas ir analizė, manau, vienodai vertingi.

– Taigi, ką veikia kritikai visą dieną? Juk ne kasdien rašo recenzijas. Ne kiekvienas tikriausiai dirba dramaturgu. Ką Tu veiki visą dieną?

– Pradėkime nuo to, kad recenzijoms reikia daug laiko. Tam, kad parašytume recenziją, mes turime perskaityti pjesę, jei ji nėra jau pažįstama, pasižiūrėti spektaklį, jei to reikia, susirinkti papildomą kontekstinę medžiagą, ir tik tada jau galima rašyti recenziją. Taigi, mažiausiai trys keturios darbo dienos.

Dramaturgo darbo procesai taip pat labai ilgalaikiai. Medžiagos rinkimas trunka mėnesius ir paprastai prasideda metai ar dveji iki premjeros. Repeticijų periodas ir premjera yra tik finišo tiesioji.

Be to, dar dėstau Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, vadovauju Meno istorijos ir teorijos katedrai. Studentai iš manęs išgirsta apie atskirus teatro istorijos etapus, tam tikrus teorijos aspektus, aiškinamės, kaip prisijaukinti kritiką.

Dar viena mano veiklos sritis – akademinė, kitaip tariant, mokslinių tyrimų. Tyrinėju teatro cenzūrą: gilinuosi į žodžio laisvės teatre apribojimų procesus: ir istorinius, ir šiuolaikinius, bandau suprasti, kaip jie veikia teatro raidą.

Taigi visu tuo užsipildo ne tik diena, bet ir metai.

370

KULTŪROS SKAITINYS SMALSIEMS PROTAMS

KUR RASTI:

370.DIENA.LT/KUR-RASTI

ŠEŠIOS IMPRESIJOS APIE 2026-ŲJŲ VDA MADOS DIZAINO KATEDROS ABSOLVENTŲ ŠOU

Rašė dr. Kristina Stankevičiūtė (VILNIUS TECH)
Nuotraukos Irmanto Gelūno

Dar prieš pradėdama domėtis lietuviškos mados pasauliu žinojau, kad jo lopšys – Vilniaus dailės akademijos (VDA) Mados dizaino katedra, kasmet išleidžianti į gyvenimą didesnį ar mažesnį būrį diplomuotų mados kūrėjų. Tačiau, skirtingai nuo kitų aukštųjų mokyklų, su kuriomis teko susidurti (vienose – mokytis, kitose – dėstyti ar šiaip dirbti), VDA gyvenimas visada buvo paslaptingas, apgaubtas visokių legendų, gandų ir tiesiog ore sklidančios meno auros. Tiesą sakant, toks atstumo laikymasis ir tam tikras atsainumas „autsailerių“ atžvilgiu tarp menininkų yra gan plačiai paplitęs dalykas, kuriantis intrigą ir provokuojantis didesnį susidomėjimą. Mados srityje tai daugybę metų apskritai buvo norma (puikiai perteikiama legendiniame 1984 m. Roberto Altmano filme „Prêt-à-Porter“ („Gatavi drabužiai“) – kas nematėte, labai rekomenduoju). Taigi nenuostabu, kad būtent Mados dizaino katedros rengiami absolventų šou sulaukia turbūt daugiausia viešo dėmesio.

Kai bakalauro darbų pristatymo renginys „Fashion Graduate Show“ buvo atvertas publikai pirmą kartą (jei neklystu, 2022 m.), susidomėjimas buvo toks didžiulis, kad žiūrovai vos tilpo salėje – ir tai nėra tiesiog tipiškas vaizdingas posakis, pati ten buvau. Sėdėjome, stovėjome ir kai kurie net prigulę stebėjome mados pasirodymus kokiais trimis aukštais. Nedidukė Menų spaustuvės salė, kurioje vyksta šou, tiesiog sproginėjo nuo dalyvių ir auditorijos emocijų, aplodismentų ir entuziazmo, o oro trūkumą kompensavo susirinkusiųjų energija. Tai visiškai kitokia atmosfera nei tuose mados renginiuose, į kuriuos patenki su bilietu ir tikiesi (ir, žinoma, gauni) dozę tam tikro solidumo, išbaigtumo, aiškumo ir grynumo. Studentų mados dizaino baka-

lauro darbai – tai gyna laisvė, kūrybos eksperimentas, vykdomas akademinio konceptualumo reikalavimų sąlygomis ir ribojamas tik jų pačių fantazijos. Ne kartą, stebėdama šiuos šou, pagavau save galvojant, kad net truputį pavydu tokio nežaboto polėkio ir kartu džiugu dėl jaunimo, galinčio pasimėgauti visiškai vaizduotės laisve, neribojamos nei kliento užgaidų, nei būtinybės laikytis realaus gyvenimo scenarijų (na, beveik neribojama).

Tačiau, kaip sakoma, geri dalykai ilgai netrunka ir viešų visiems prieinamų pristatymų tradicija mirė iškart, dar negimusi, – pastaruoju metu VDA Mados dizaino katedros bakalauro darbų šou gali stebėti tik kviestinė publika. Biliety pardavimų organizuoti akademijai per daug

sudėtinga, o priimti visų norinčių nėra galimybės (juk negalima nuolat rizikuoti Menų spaustuvės sienų tvirtumu ir žiūrovų plaučių būkle).

Todėl kai šiemet gavau asmeninį kvietimą į šį mados renginį, pasijutau vienu žingsniu priartėjusi prie imperatoriaus (čia jau vaizdingas posakis, kurio kilmės nepamenu, bet jo reikšmė, ko gero, aiški be atskirų komentarų). Jūsų dėmesiui – šešios impresijos, arba šeši pamąstymai, apie tai, ką išvydau birželio 3-iosios vakarą įsitaisiusi Menų spaustuvės salėje šalia podiumo (teisybės dėlei reikia pasakyti, kad tikro podiumo, t. y. atskiros aukštos platformos, kuria vaikšto modeliai, šiame renginyje niekada nebuvo. Tačiau nesikabinėkime prie žodžių).

Pirmoji

Šiemet mados dizaino bakalauro laipsnį VDA suteikia penkiolikai studentų. Kiekvieno jų baigiamąjoje kolekcijoje turi būti pristatyti šeši dizainai, arba modeliai. Pristatymą vertina komisija – jis yra oficialaus bakalauro darbo gynimo proceso dalis. Pristatymų sekos tvarka skelbiama šou lankstinuke, kurį galima, jei spėji, nusičiupti tiesiog salėje, tačiau aš, kaip žiūrovė, laukiu ne pavardžių ar pavadinimų (jos kol kas man nieko nereiškia), o mados įspūdžio. Laukdama svarstau, kad madą skirstau į kelias kategorijas:

- Wow – tai yra mados avangardas, nuostabus pažūrėti menas, bet dėvėti tokių kūrinių dažniausiai nepavyktų. Šio tipo moda gali būti dramatiška arba linksma; dramatišmas labiau pabrėžia wow faktorių;
- norėčiau dėvėti / įsigyti;
- gal ir gražu, bet tikrai ne man;
- kažkokia nesąmone.

Labai susikaupusi galėčiau prisiminti ir daugiau kategorijų, bet šou jau prasideda, taigi nusprendžiu, kad užteks ir tiek.

Autorius Marija Maziliauskaitė.

Autorė Olivija Seinsvik.

Autorė Marija Neimantaitė.

Autorė Gabriela Khalil.

Antroji

Pradžia – gan netikėta, nes paaiškėja, kad renginyje bus pristatomi ne tik baigiamieji bakalaurų, bet ir visų kursų kursiniai darbai – vadinasi, žiūrovai gauna dar didesnę mados dozę, negu buvo suplanavę. Bent jau mano atveju, tai yra tikrai labai malonus bonusas.

Studentams tai puiki treniruotė prieš bakalaurų darbą ir publikos reakcijos patikrinimas (ir, greičiausiai, savo reakcijos į publikos reakciją). Na, bet įvertinus tai, kad publika – tik artimieji, draugai ir kiti ištikimai palaikantys gerbėjai, ši treniruotė turėtų būti visai maloni. Kaip suprantu, kursiniam darbui reikalaujama sukurti tik vieną modelį; sprendžiant iš to, kokius kursinius matėme, ir kitais, ir dar kitais metais laukia tikrai neblogi baigiamieji šou. ☺

Trečioji

Kiekvienas, dirbantis su jaunimo grupėmis, žino, kad jų būna keletas rūšių. Ypač švietimo srityje dažnai pasitaikantis reiškinys yra skirtingi grupių lygiai: vienoje susirenka labai stiprūs mokiniai ar studentai (protingi, kūrybingi, motyvuoti, smalsūs ir t. t.), o kitoje – silpnėsni, vangesni, tingesni... 2026 m. mados dizaino bakalaurų laida atrodo netgi labai stipri, jų kuriamojo madoje – daug dramos, netgi egzotikos, ryškių minčių, sutramdyto ir kokybiškai pateikiamo polėkio, netrūksta ir lengvesnių, spalvingesnių akcentų, avangardas harmoningai dera su dėvėti tinkamais drabužiais, etniniai motyvai – su globaliomis tendencijomis, modernas – su retro, karas – su taika... Energingos, ritmiškos, dramatiškos muzikos fone besikeičiantys dizainai, modeliai, siluetai ir formos demonstruoja nuoseklumą, išbaigtumą, tikslumą, o viena kita prasčiau išlyginta detalė ar netobulai priderintas batų negadina bendro puikaus vaizdo.

Skaičius 6 šįkart pasirodo esantis kaprizingas – kai kurių kolekcijų kūrimas, atrodo, vyko principu 5 + 1: vienas modelis išsiskiria iš visų kitų ir atrodo kažkoks kitoks ar net ne toks... Tačiau, žinoma, tai gali būti suplanuota tyčia ir tikrai atkreipia dėmesį.

Ketvirtoji

Nors nesu šiuolaikinės mados istorijos ekspertė ir apie tendencijas galiu diskutuoti labai ribotai, įžvelgti tam tikrų dėsnų pristatomose kolekcijose nesunku. Tačiau, pabandžiusi užsiimti mėgstamiausia – klasifikavimo ir kategorizavimo – veikla, suprantu, kad jas identifikuoti ne taip paprasta. Vis dėlto gan akivaizdžiai išsiskiria kelios stiliaus grupės: elegantiškas, „Žvaigždžių karų“, žaismingas... beprotiškai fantastiškas ir fantastiškai beprotiškas... Vizualiniai stiliaus ženklai provokuoja klausimus apie įtakas ir poveikius – visų pirma apie mokytojo ir mokinio santykį, kuris kūryboje gali būti net labai dramatiškas, netgi skausmingas. Įdomu, kaip „grynosios kūrybos“ lauke sprendžiama originalumo problema – ir kaip labiau tinkama: ar kai mokytojo stilius matomas mokinio kūryboje, ar kai vis dėlto darbas atrodo visiškai savarankiškas, o mokytojas atlieka tik patarėjo vaidmenį? Universalaus atsakymo į šį klausimą nerandu, tai nors pasiguodžiu, kad kai kurių mokytojų ranką, t. y. stilių, sugebu atpažinti be išorinės pagalbos. Atidžiai apžiūrėkite tekstą iliustruojančias nuotraukas – gal ir jums pavyks. ☺

Penktoji

Taigi, visiškai asmeniškai ir išskirtinai argumentu „patinka–nepatinka“ grįstas verdiktas (*labiausiai* išrinkti sunku, todėl visos nominacijos – lygiavertės):

Įdomiausia kolekcija – Evaldas Kašiusba „Nėrimasis“ / Ula Aleksandravičiūtė „Aikštės sergėtojai“ / Marija Neimantaitė „Paklaidą“;

Įspūdingiausia kolekcija – Medeina Biliūtė „Anapus išbalusių laukų“ / Gabriela Khalil „Neišnykstantys pėdsakai“ / Jomilė Aukšaitė „Tolimė“;

Specialius prizas už puikų mano mėgstamos mados ironijos temos atskleidimą – Marijai Maziliauskaitei. Jos kolekcijos „Moteris-pakuotė“ pavadinimas geriau skamba anglų kalba („*Packaging a Woman*“); tiesa, tai verčia liūdnai susimąstyti apie gimtosios kalbos nuosmukį, tačiau gal negadinkime šiandienos pozityvo), o dizainai vaizduoja įvairias šventines dovanų pakuočių formas, signalizuojančias apie šiuolaikinės vartotojų visuomenės norą matyti moters kūną labiau kaip estetikos objektą, o ne žmogišką subjektą. Mados ironijos temos viltingai dairiausi visose bakalaurų darbų kolekcijose – Marijos dizainuose ji delikatai užmaskuota ir atsiveria tik ironijos tikslingai ieškančio žiūrovo žvilgsniui. Kad ir kokios būtų tikrosios pačios dizainerės intencijos, visiškai rimtai ir / ar net dramatiškai įžvelgti į jos kolekcijų nekyla ranka (ar gal akis), todėl lieku nudžiugusi, kad ironijos tematika toliau plėtojama lietuviškos mados kūrybos lauke, tegu ir subtilesnėmis, užslopintomis formomis.

Jei įdomu sužinoti daugiau, trumpus visų kolekcijų pristatymus galima rasti VDA Mados dizaino katedros feisbuko paskyroje (kartu su negausiomis, bet labai gražiomis fotosesijų nuotraukomis).

Šeštoji

Pristatymas tradiciškai užbaigiamas visų jau tuoj tuoj diplomus gausiančių jaunųjų dizainerių nusilenkimu auditorijai. Ore sklando laimės ir palengvėjimo emocija, šviečia darbų vadovų šypsenos, tėvelių ir draugų besididžiuojantys veidai. „Nekantrybių parašyti daug dešimtukų“, – išeidama iš salės nugirstu, kaip džiūgauja viena komisijos narė. Truputį gaila, kad renginys nebėra atviras visiems – pirmasis šou nebuvo toks komfortiškas, bet auditorijos gausa turi savo žavesio, nors ir reikalauja didesnių oro sąnaudų... Kita vertus, ne kasdien tenka būti išskirtinio renginio dalyve, taigi, maloniai palinkčiojusi sutiktiems pažįstamiems, šiek tiek susireikšminusi pėdinu namo.

VDA Mados dizaino katedros bakalaurų darbai iki birželio 13 d. eksponuojami Šachmatinėje salėje, VDA Naujųjų rūmose, Malūnų g. 5, Vilnius. Juos galima apžiūrėti Kultūros nakties metu. Jei tokios galimybės neturėsite, ieškokite šou įrašo internete. Pristatymo vaizdo montažą irgi galima rasti jau minėtame VDA Mados dizaino katedros feisbuko puslapyje. Jame kuriama aštresnė atmosfera nei pats šou, bet tokia jau medių paskirtis – žadinti norus ir formuoti lūkesčius. Beje, jutubo kanale galima rasti visus pastarųjų metų šou – nuo pat 2022 m., o tai iš viso beveik šešios valandos jaunimo kuriamos mados, pasaka! Tai puikus būdas ugdyti mados entuziastų bendruomenę ir sužinoti naujų lietuviškos mados vardų. Žodžiu, visai kaip rekomenduojau. ☺

Autorė Ula Aleksandravičiūtė .

Emilio Carlos nuotr.

Lindos Žukovos nuotr.

Rašė Toma Vidugirytė

Liepos 16–20 d. Dzūkijos miškuose vyks nuo 2003-ųjų rengiamas „Yaga Gathering“ – vienas ilgiausiai gyvuojančių alternatyviosios kultūros festivalių Lietuvoje, jungiantis muziką, menus ir bendruomenę. Nuo 2003-iaisais užgimusio renginio „Šambala“ išaugęs festivalis šiandien suburia tūkstančius lankytojų ir išlaiko savo identitetą konkurencingoje renginių rinkoje. Apie festivalio pradžių, organizavimo užkulius, komandos dinamiką ir tai, kas leidžia „Yaga Gathering“ išlikti aktualiam, kalbamės su meno vadovu Antonu Shoomu.

FESTIVALIO ROMANTIKA IR REALYBĖ:

– Kaip prasidėjo Tavo, kaip festivalio organizatoriaus, kelias? Kokia buvo festivalio „Yaga“ pradžia?

– Viskas prasidėjo apie 2001-uosius, kai Lietuvoje vyko jungtinės vokiečių, lietuvių ir šveicarų komandos organizuotas festivalis „Ragana“. Ten buvo daug tarptautinės publikos, nors dar nebuvo įstoję ES ir apskritai Lietuvoje buvo mažiau žmonių iš užsienio. Man tada buvo apie aštuoniolika metų. Šis festivalis, vykęs miškuose, kur dalyvavo daugybė spalvingos publikos, labai įkvėpė. Buvo suorganizuotas antrasis, bet mes iš nuogirdų sužinojome, kad jis nelabai pavyko finansiskai ir daugiau nebevyks, todėl 2003 m. pagalvojome, kad galbūt festivalį galėtume surengti patys. Norėjome pritraukti žmonių iš įvairių šalių, kad festivalis vyktų miške, gamtoje, su reikiama infrastruktūra ir organizacine priežiūra. Šių idėjų vedamas subūriau draugų komandą ir tapau festivalio „Yaga“ įkūrėju.

Tiesa, iki tol žiemą buvome surengę vieną kitą renginį. Ašmenos gatvėje buvo tokia interneto kavinė, tarsi klubas, ir ten rengėme vakarėlius žiemą ir pavasarį, o vasarą jau įvyko „Šambala“. Į šį pirmąjį festivalį atvyko žmonių iš Estijos ir Latvijos, tad jis tapo tarsi tarptautinis. Iš šio renginio ir išaugo „Yaga“. Kurį laiką festivalis nevyko kas-

Antono Shoomo asmeninio archyvo nuotr.

MANO ĮSITRAUKIMAS KUO TOLIAU, TUO LABIAU KRYPSTA Į STRATEGINIUS SPRENDIMUS IR VIS DAUGIAU VEIKLŲ PAVYKSTA PERDUOTI KOMANDOS NARIAMS.

met, nes, norint suorganizuoti renginį, reikia be galo daug pastangų. Ypač kai ištisus metus dirbi ir kitus darbus. Todėl buvo pertraukų, bet vėliau įsivažiavome, nusistovėjo ir komanda, ir procesai.

– Daug kas nemato tų pastangų, įsivaizduoja labai romantiškai, nori prisijungti prie festivalio organizavimo. Kaip manai, kodėl tai atrodo romantiška?

– Mano didžiausia romantika slypi „Excel“ lentelėse. (Juokiasi.) Tačiau ne tik jose. Tenka nemažai pabendrauti ir su žmonėmis, o tai mane motyvuoja ir įkvepia. Be to, reikia ieškoti įdomių kūrybinių sprendimų. Kartais tiesiog kokių nors dalykų negalime įgyvendinti miške ir turime galvoti, kaip tai padaryti kitaip.

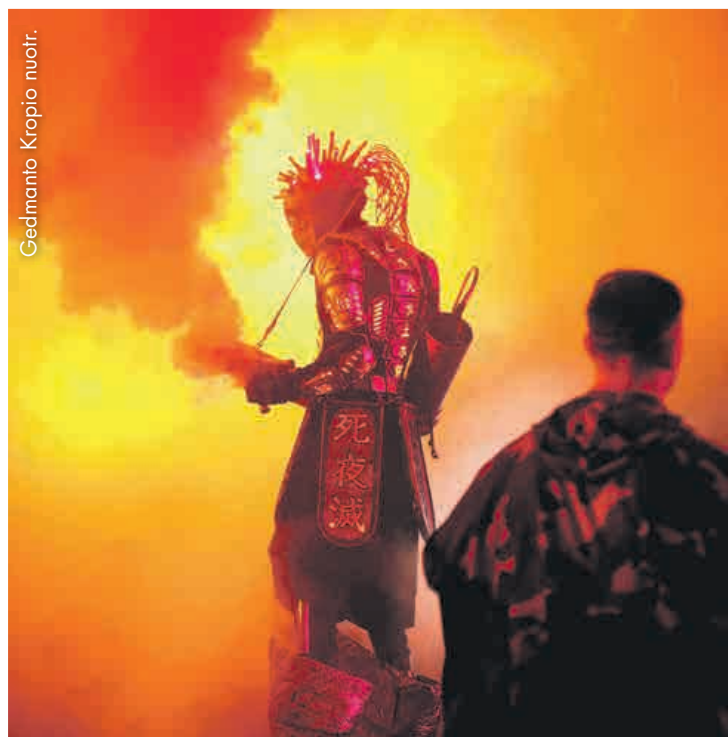
Man romantiškai atrodo bendravimas su žmonėmis ir kūrybinių sprendimų paieškos, tam tikra saviraiška. Manau, kad tai įtraukia ir kitus – esi tarp žmonių, muzikantų, menininkų, bet šalia yra ir lentelės, dokumentai, atsakomybės.

– Sugriaukime tą romantiką. Kas sunkiausia? Yra komanda, dirbanti beveik visus metus prie renginio, yra laisvai samdomi darbuotojai ir yra savanoriai, dirbantys festivalio metu. Dar reikia spręsti finansinius klausimus, daug jėgų atiduoti komandai...

– Kaip ir paminėjai, yra komandos nariai, savanoriai, laisvai samdomi žmonės – tai skirtingos grupės ir jų kasdienybė skiriasi. Įsitraukimas – labai skirtingas. Man atrodo, kad galbūt savanorio pozicija yra romantiškiausia, nes jie įsitraukia kelioms dienoms, sutinka daug naujų žmonių, pabūna visiškai naujoje aplinkoje. Laisvai samdomi darbuotojai prisijungia labai ribotam laikui, dirba specializuotą darbą, o komandos nariai turi perprasti tam tikrus procesus, kurie vėliau iš dalies tampa rutina. Komandos nariai, priklausomai nuo pozicijos, arba dirba ištisus me-

Gedmanto Kropio nuotr.

Andriaus Budriko nuotr.

KAIP GIMSTA „YAGA GATHERING“

tus, arba įsitraukia likus keliems mėnesiams iki renginio.

– **Papasakok, kaip atrodo Tavo – meno vadovo – pozicija? Minėjai daug lentių, nuo Tavęs priklauso festivalio kūrybinė dalis ir programa. Kas pačiam įdomiausia?**

– Mano darbai prasideda, kai imame galvoti apie datas, renginio temą, tam tikras kryptis, programą. Vėliau persijungiu į rinkodaros sritį, paskui – į turinio ir įgyvendinimo reikalus. Aš nurodau kryptį ir tikiu, kad mūsų komanda yra labai stipri, smagu su ja dirbti, pasiitiu jos pasirinkimais. Kartais pasitariame, kartais turiu pastabų, bet iš esmės stengiuosi nesikišti.

Manau, kaip ir kiekvienoje nedidelėje organizacijoje, vadovas turi daug pozicijų. Aš kartais pabūnu ne tik meno, bet ir vykdomuoju ar personalo vadovu, ir asistentu, ir administratoriumi. Taigi į mano darbų puokštę įeina visokių pareigų.

– **Kada prasideda intensyviausias laikotarpis? Ar tada turi laiko asmeniniam gyvenimui?**

– Stengiuosi. Man labai svarbu pailsėti ir gerai jaustis, tad laiko asmeniniam gyvenimui visada randu. Dėl intensyvumo – gegužę prasideda intensyvus laikotarpis. Vėliau viskas dar intensy-

vėja, bet tuo metu kai kuriuos darbus perima kiti žmonės ir mano krūvis išlieka toks pats. Tikrai ramiai miegu naktimis, bet visur reikia truputį įkišti nosį, pasižiūrėti, ar viskas vyksta tinkamai, pasitarti ir dalyvauti. Kartais nebūtina labai aktyviai ką nors spręsti, bet parodyti, kad rūpi, man atrodo, yra svarbu. Tai motyvuoja ir kolegoms truputį ramiau.

Mano įsitraukimas kuo toliau, tuo labiau krypsta į strateginius sprendimus ir vis daugiau veiklų pavyksta perduoti komandos nariams. Rengdami pirmą festivalį mes su savanoriais ir kitais komandos nariais buvome miške. Atvykome likus gal mėnesiui iki renginio ir viską darėme savo rankomis:ėjome kirsti sausuočių, ruošėme malkas, statėme scenas ir viską kūrėme patys. Dabar, aišku, to nedarau. Kartais atrodo, kad visai norėčiau pabūti savanoriu, pagyventi savaitę gamtoje, miške, surengti festivalį. Tačiau gal man taip tik dabar atrodo, romantizuojant praeitį. Dabar mano įkvėpimas ateina iš kitur.

– **Laikui bėgant dažnai motyvacijos mažėja. Ar didelė komandos kaita ir kas palaiko jos motyvaciją?**

– Mes organizuojame, sakyčiau, išskirtinį renginį Lietuvoje. Manau, tai įkvėpia ne tik mane, bet ir komandą. Prisijungti prie dinamiškos komandos,

bendrauti ir kurti su kitais žmonėmis, bendraminčiais tokį išskirtinį renginį, manau, yra vertinga. Tačiau pastebėjau, kad yra tam tikri ciklai. Žmonės pasitraukia dėl skirtingų priežasčių – kas nors netenka vidinės motyvacijos, kas nors randa kitų užsiėmimų – turi išvykti iš šalies ar vyksta asmeniniai pokyčiai. Dėl šių priežasčių žmogus vidutiniškai dirba penkerius metus. Išeina ir galbūt vėl

sugrįžta, gal nesugrįžta, bet mūsų yra apie 20 žmonių ir keletas kiekvienais metais natūraliai išeina. Nors atrodo, kad trys keturi žmonės komandoje nedaug, bet atsiranda tam tikrų organizacinių iššūkių: kaip motyvuoti, kaip perduoti žinias, kurios buvo sukauptos iki šiol dirbant toje pozicijoje. Darbų daug, jų apimtis – gana plati ir visa tai reikia perduoti kažkam kitam. Tai tikrai iššūkis. ►

Emilio Garlos nuotr.

– Kas Tau pačiam per tuos metus padėjo išlaikyti motyvaciją?

– Mano motyvacija ir yra tie iššūkiai. Aišku, kūrybinė išraiška – labai svarbu, bet dažnai vis tiek daugiau kūrybos yra kuratorių rankose. Mano motyvacija dar kyla iš sprendimo, kaip pagerinti organizacinius procesus, kaip patobulinti festivalį, darbą padaryti lengvesnį, efektyvesnį, kad žmonės gerai jaustųsi dirbdami savo pozicijose ir galėtų laisvai atsiskleisti, jaustųsi bendrakūrėjais ir galėtų pasinaudoti žiniomis, kurios kaupiamos besikeičiančių komandos narių aplinkoje.

– Svarbu ir festivalio patrauklumas, ir ką suteikiate žiurovui. Kaip per tuos metus keitėsi tai, ką siūlėte žiurovui? Turbūt kito ir galimybės, ką galite pasiūlyti, ir pačių lankytojų lūkesčiai?

– Taip, iš tiesų viskas keitėsi. Renginio, kuris ketina gyvuoti ilgiau, organizato-

riai turėtų galvoti apie išsilaikymą ir ilgalaikę perspektyvą, kaip galėtų keistis bėgant laikui. Vėliau motyvuojančiu dalyku tampa galvoti, kaip atnaujinti festivalį, kad jis išliktų aktualus. Svarbiausia – neatsisakyti pamatinių dalykų, kuriuos žmonės vertina ir dėl kurių sugrįžta, bet reikia ir naujovių, kurios pasviežina tą patirtį. Aš tik vėliau supratau, kad įtraukti į festivalio programą dienos veiklas buvo strateginis dalykas. Mes jau nuo 2003 m. rengiame paskaitas ir užsiėmimus dienos metu. Tik vėliau, rengiant apklausą, išsiaiškinau, ką labiausiai vertina žmonės. Nors muzika yra festivalio pagrindas, tačiau įvairios skirtingos dienos ir ne su muzika susijusios veiklos taip pat yra labai svarbus programos elementas – įtraukdami jas, stengiamės sukurti pridėtinę vertę lankytojams. Mes patenkame į elektroninės muzikos festivalio kategoriją, tokių festivalių yra daug ir šioje rinkoje turime išsiskirti.

– Kultūros renginiai kviečia lankytojus būtent siūlydami tam tikrus atlikėjus ir potyrį, o prekės ženklas atsiranda vėliau. Vis dėlto, ar dabar bilietus pirkti paskatina atlikėjai ir veiklos, ar prekės ženklas?

– Dėl naujų lankytojų nesu tikras, o sugrįžtančių yra daug. 60 proc. renginio lankytojų buvo festivalyje „Yaga“ daugiau nei du tris kartus, – manau, juos apsilankyti skatina bendra patirtis. Jie nelabai skiria laiko programai įdėmiai išsinagrinėti. Jie turi tam tikrą įsivaizdavimą, tikisi tam tikros patirties.

– Buvo karantinas ir daug festivalių dingo. Net didžiausi ir daugiausia lankytojų sutraukiantys festivaliai baigė gyvuoti, seniai gyvavę darė pertraukus. Kas padeda išsilaikyti jūsų festivaliui?

– Manau, kad vis besikeičianti programa padeda adaptuotis prie kintančių lankytojų poreikių ir norų. Sugrįžtančioms lankytojų pasiūlome ką nors naujo, kad nebūtų tas pats per tą patį. Nors dažniausiai žmonės vyksta į renginį kelerius metus iš eilės, ateina laikas, kai išsisemia vidinė motyvacija važiuoti – čia kalbu apskritai, taip nutinka visiems festivaliams. Tada tas lankytojo ciklas užsidaro ir žmogus ei-

na kur nors kitur, ieško kitų patirčių, potyrių. Kasmet atvykstančiam lankytoju naujovės neatrodo labai didelės. Jos labiau matomos, jei darai pertrauką tarp renginių, juk jos vis tiek negali sugriauti nustatytų standartų ar pamatinių dalykų. Padarius labai daug pokyčių, nebebūtų asociacijų su tuo prekės ženklu.

– Festivaliai konkuruoja su vasaros koncertais, kurių tikrai padaugėjo. Galiausiai ir lankytojai darosi priimtiniau nueiti į koncertą ar vakarėlį, kuris vyksta mieste arba šalia jo, keletui valandų, o paskui grįžti į savo namus. Tai neigiamai veikia festivalius, ir ne tik Lietuvoje.

– Taip, pasidarė sudėtingiau. Tačiau mes turime savo lankytojus, savo įdirbį, taigi mums lengviau nei naujam festivaliui. Tačiau, žinoma, yra tam tikrų iššūkių.

– Ką manai apie tendenciją, kad vis daugiau lankytojų renkasi koncertus ir nori grįžti namo, o ne nakvoti palapinėje ar kur nors miške? Festivaliai išnyks ar vis dėlto lankytojai kažkaip grįš prie jų, nes viskas sukasi ratu ir vėl norėsime muzikinių potyrių gamtoje?

– Mes dabar esame bene vienas didžiausių kelių dienų renginių Lietuvoje, nes kiti, daug didesni, jau nebevyksta. Orientuojamės į alternatyvesnę programą ir nepretenduojame būti popmuzikos renginiu, todėl žmonių, kurie nori būti gamtoje, su muzika ir jausti bendrystę, bus visada. Kalbant apie platesnę auditoriją, galbūt ir sugrįš noras trumpam atsakyti įprasto komforto – juk mados, tendencijos vis pasikartoja.

– Jums išsilaikyti turbūt labiausiai padeda lojalūs lankytojai?

– Tai tikrai labai svarbu. Aš turiu net skaičius, kiek žmonių sugrįžta. Yra ir superlojalių lankytojų, kurie festivalyje lankėsi dešimt ir daugiau kartų. Tai nėra dauguma, bet yra tikrai didelė dalis tokių, kurie lankėsi daugiau nei tris kartus. Jie irgi yra lojalūs ir tas branduolys tikrai padeda išsilaikyti renginiui, užtikrinti parduodamų bilietų skaičių. Bet kokiam festivaliui esminė užduotis – susikurti savo gerbėjų pagrindą.

– Koks Jūsų festivalio požiūris į rėmėjus? Kaip atsirenkate ir brėžiate ribą, kiek jų turėti, kad festivalis išlaikytų savo veidą?

– Iš tiesų mes nelabai turime rėmėjų. Turime informacinių rėmėjų, yra tam tikrų partnerysčių, bet negauname finansinės paramos iš juridinių asmenų ar įmonių. Paprastai parama grįžta tam tikra grąža, norima matomumo, kurio mes iš principo suteikti nelabai norime, nes lankytojams stengiamės sukurti kelių dienų kitokio pasaulio patirtį miške, kuri negražintų per prekių ženklus ir asociacijas į kasdienybę. Taigi mes sąmoningai atsakome reklamos renginyje, nes iš tiesų tai nėra mūsų. Norime būti nepriklausomi – tai mūsų vertybė. Nenorime būti asocijuojami su kitais prekių ženklais. Norime kurti patirtį, kuri nesusijusi su prekių ženklais.

– Turbūt turite ateities planų ir lūkesčių, svajonių, norų. Ko norėtum ir linkėtum festivaliui ateinantiems metams?

– Linkėčiau, kad vyktų 30 metų jubiliejus ir kad patobulintume savo vidinius procesus, kad neprarastume aktualumo. Žinoma, turiu tam tikrų vizijų ir idėjų, koks galėtų būti kelias iki 30-mečio, bet dabar dar nenorėčiau jų atskleisti. Tikiu, kad idėjos turi subręsti, išsigryninti, kad būtų galima jas įgyvendinti.

Emilio Garlos nuotr.

Emilio Garlos nuotr.

Godos Dagytės nuotr.

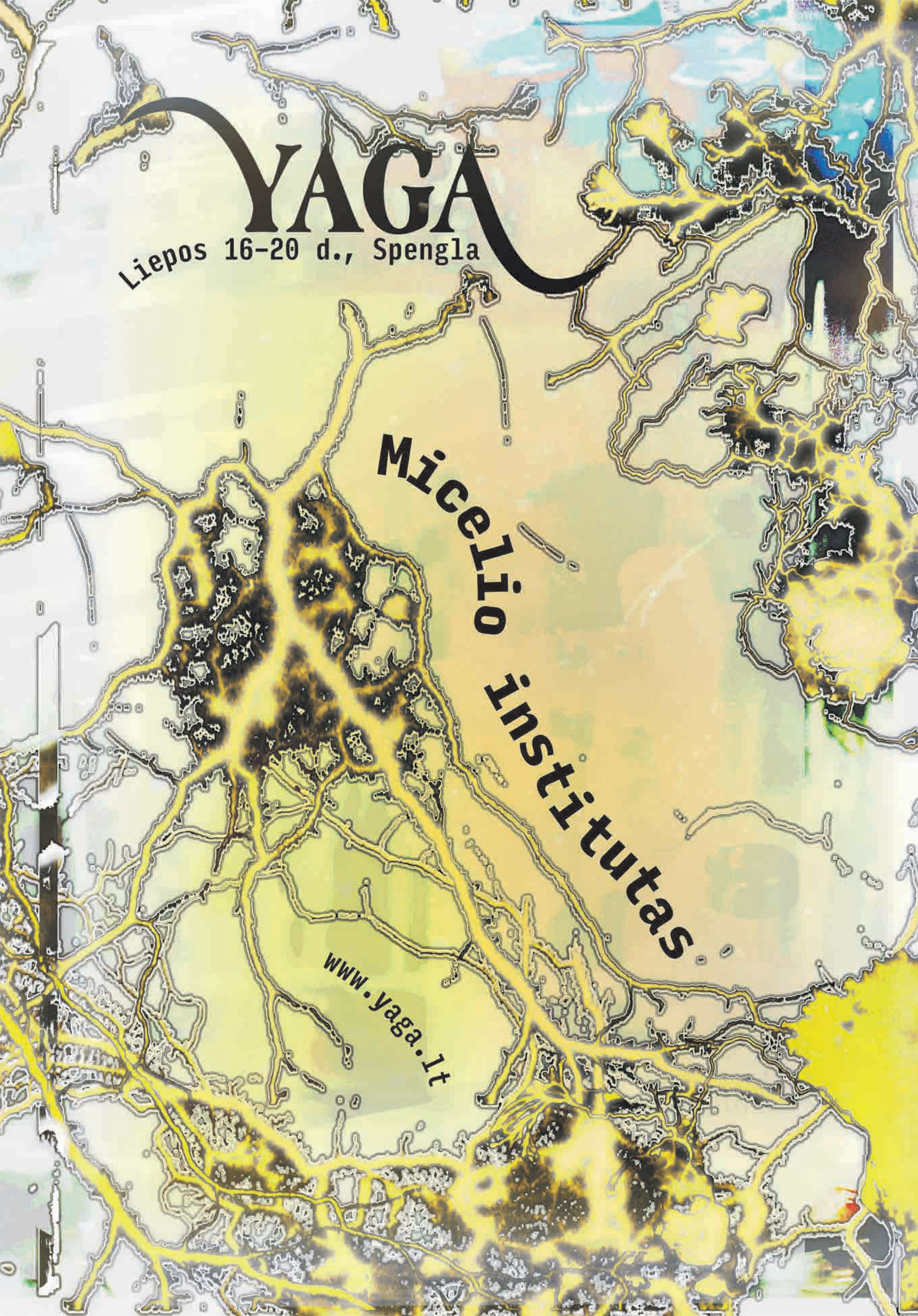

Lindos Žukovos nuotr.

TAIGI MES SĄMONINGAI ATSIKOME REKLAMOS RENGINYJE, NES IŠ TIESŲ TAI NĖRA MŪSŲ. NORIME BŪTI NEPRIKLAUSOMI – TAI MŪSŲ VERTYBĖ.

Lindos Žukovos nuotr.

YAGA

Liepos 16-20 d., Spengla

Micelio
institutas

www.yaga.lt

„BALTOS VARNOS“: PERKRAUTAME PASAULYJE KŪRYBA PADEDA GRĮŽTI Į SAVE

Kalbino Lina Krėpškaitė

Birželio 27 d. Pažaislio muzikos festivalis, kurio vienas išskirtinių bruožų kuriant kiekvieno sezono programą – skirtingų stilių, žanrų ir tradicinės muzikos įvairovė, kviečia į grupės „Baltos varnos“ koncertą. Apie lietuviško folkloro skambesį įkvėptą kūrybą ir artėjantį koncertą pasakoja grupės vokalistės Milda ir Teresė Andrijauskaitės.

– Pristatydamos savo kūrybą sakote, kad Jūsų muzika persmelkta gamtos, lengvos mistikos ir vidinės tylos, kviečiančios trumpam atsitraukti nuo kasdienybės. Kaip gimsta ta trapi pusiausvyra Jūsų kūryboje tarp folkloro, gamtos pojūčio ir šiuolaikinio žmogaus emocijų?

Milda: Manau, kad visa tai tikrai atėjo iš vaikystės. Užaugome labai gražioje vietoje ir turėjome daug laisvės. Iki šiol prisimenu savo mėgstamą vietą miške – tarsi aukurą, kur nueidavau pabūti, kai pasidarydavo liūdna. Ten gimdavo įvairiausių minčių, žodžių, kurie natūraliai susiliedavo su gamtos vaizdiniais ir lietuvių liaudies dainomis, su kuriomis užaugome.

– Gamtos motyvas Jūsų dainose labai ryškus. Ar tai ateina iš Jūsų pačių ypatingo ryšio su gamta, galbūt vaikystės patirčių? Ar tiesiog natūraliai atsiranda dėl domėjimosi baltų pasaulėjauta?

Teresė: Tas senasis pasaulis, kurį pažinojome per lietuvių liaudies dainas, visada atrodė labai mistiškas. Kai kurie žodžiai, nebevarojami mūsų kasdienėje kalboje, dainoms suteikia kažką ypatingo – nukelia ir į pasaką, ir į skausmą, išgyvenimus, kuriuos patyrė mūsų protėviai. Manome, kad tai ypatinga ir priklauso tik mums, lietuviams.

– Nuo ko prasidėjo Jūsų muzikinė kelionė ir kokie žmonės ar patirtys labiausiai formavo Jus kaip kūrėjas?

Milda: Mus vienareikšmiškai formavo mūsų tėvai. Tėtis pirmiausia atvedė mamą į folkloro pasaulį, mama pradėjo austi tradicines drobeles ir siūti iš jų gražiausius kostiumus. Tėtis mus augino su muzika. Abu jie mums iki šiol yra įkvėpimas – savo autentiškumu, užsiėgimu ir meile tam, ką daro. Tėvams esame dėkingos už labai gražią vaikystę ir kelią, kuriuo einančias jie mus visada palaikė.

– Studijavote etnomuzikologiją Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Kokios dar profesijos vaikystėje žavėjo,

„Baltų varnų“ archyvo nuotr.

KŪRYBA VIENAREIKŠMIŠKAI YRA VIETA IR IŠSILIETI, IR PASIDŽIAUGTI, KARTAIS SUSIRINKTI TAS DAILES, IŠMĖTYTAS TARP VISŲ TŲ DAIKTŲ, PASIRINKIMŲ IR NUOLATINĖS SOCIALINIŲ TINKLŲ ĮTAKOS.

o gal jau nuo labai seniai žinojote, kad suksite muzikos keliu?

Teresė: Turbūt niekada nė nepagalvojome apie kitą kelią nei muzika. Vaikystėje svajojome būti smuikininėmis, instrumentininėmis, negalvojome, kad mūsų kelias pasisuks kaip nors vokalinė linkme. Tačiau pradėjome kurti dainas ir pačios nepajutome, kaip tapome atlikėjomis, dainininėmis.

– „.... Dabar keisti laikai. Tau viskas bus gerai...“ – ši eilutė iš Jūsų dainos „Rugiai“ šiandien skamba ypač jautriai ir įgauna dar stipresnę prasmę. Kaip Jūs jaučiate šį laikmetį? Ar kūryba tampa būdu išbūti, nepasiduoti nerimui?

Milda: Manau, kad šis laikmetis yra labai kontroversiškas. Viena vertus, mes viską turime: greitai pasiekiamą informaciją, galimybę keliauti į bet kurį pasaulio kampelį, daiktų, drabužių, išmaniųjų įrenginių ir t. t. Antra vertus, mus

tikrai kartais užgrūva tas perteklius – tiek daiktų, tiek informacijos. Tarsi atėjus į restoraną, kuriame reikia pasirinkti iš 1 tūkst. patiekalų, o papietauti turi per 30 minučių.

Kūryba vienareikšmiškai yra vieta ir išsiliėti, ir pasidžiaugti, kartais susirinkti tas daleles, išmėtytas tarp visų tų daiktų, pasirinkimų ir nuolatinės socialinių tinklų įtakos.

Vis dėlto Jūsų paminėta eilutė nėra apie XXI a. Ji – apie kiekvieno asmeninę audrą, kurioje kartais atsidiuriame, išsitaškome, išsibarstome. Tai tas taškas, kai viskas susijaukia, ir reikia suvokti, kad tai tėra etapas, o ne visas tavo gyvenimas.

– Jūsų naujausias albumas „Sidabru išlieta“. Ką šis albumas Jums pačioms reiškia ir kuo jis skiriasi nuo ankstesnės Jūsų kūrybos? Kaip gimė albumo pavadinimas, ką simbolizuoja sidabras?

Teresė: „Sidabras“ šio albumo pavadinime yra ir simbolinis, ir buitinis motyvas. „Sidabru išlieta“ – tai dainos pavadinimas, vėliau tapęs ir albumo pavadinimu. Ši idėja kilo iš simbolikos, kalbančios apie širdį, kuri bent trumpam nori nustoti jausti ir tarsi yra panardinama į sidabrą, užvakuumuojama, kad sustabdytų savo plakimą. Be to, sidabras šiuo metu yra mano mėgstamiausias papuošalų metalas. Turiu sidabrinį širdies formos pakabuką, kurį labai mėgstu, tad visa tai, matyt, natūraliai susijungė į vieną visumą.

– Birželio pabaigoje debiutuosite Pažaislio muzikos festivalyje – viename seniausių klasikinės muzikos festivalių Lietuvoje. Į kokią muzikinę ir emocinę patirtį šiame susitikime kviesite klausytojus pasinerti?

Milda: Labai džiaugiamės, kad šią vasarą savo programą papildysime ne viena nauja daina. Tai koncertams ir mums patiems suteikia ypatingo šventiškumo, todėl planuojame tikrai emocingą, bet kartu ir trankų susitikimą.

– Šių metų festivalio tema „Tarp dviejų tylų“ primena, kad muzika gimsta iš tylos ir į ją sugrįžta. Atrodo, kad ši mintis labai artima Jums. Ar tyla Jums yra tik pauzė tarp garsų, ar ir savotiška būseną, iš kurios gimsta muzika?

Teresė: Mes labai mėgstame būti tarp žmonių – bendrauti, lipti ant scenos ir t. t. Vis dėlto mums labai svarbi ir ramybė. Abi nepaprastai vertiname laiką, kai galime būti vienos: namuose, mieste gerdamos kavą, skaitydamos knygą, vaikščiodamos kur nors užsienyje nepažįstamomis gatvėmis ar pajūriu. Tas buvimas vienumoje yra kažkas sakralaus ir manau, kad mokėjimas būti tik su savimi yra didelė dovana, kurią galime sau pasidovanoti.

– Kaip manote, ar šiandienos žmogui vidinės tylos, sustojimo ir išsiklausymo būsenos tampa vis sunkiau pasiekiamos? Ar muzika gali padėti prie jų sugrįžti?

Milda: Manau, kad tai labai priklauso nuo žmogaus. Jeigu tau to reikia, jei moki būti vienas su savimi, rasi būdų, kaip tai padaryti net ir šiame perkrautame pasaulyje.

– Pažaislio muzikos festivalis jungia klasikos pasaulį su kitais žanrais. Kaip Jums atrodo, ar yra ryšys tarp lietuvių folkloro ir klasikinės muzikos?

Milda: Tokiame pasaulyje gyvenome tuo metu, kai mokėmės muzikos mokykloje (klasika, smuikas) ir tuo pačiu metu lankėme Zarasų folklorinį ansamblį. Muzika yra visokia. Kuo įvairiau ją pažįsti, tuo geriau, nes tada gali tarsi viską maišyti ir turėti savo firminį patiekalą – atlikėjas gali turėti savo firminį garsą.

Kalbino Milda Gaulienė
Nuotraukos Augustės Žukaitės

Kino režisierius Meinardas Valkevičius pasiryžo per gegužės mėnesį perskaityti 30 leidyklos „Baltos lankos“ knygų – po vieną per dieną, be išankstinių anotacijų. Ir kiekvieną rytą, aštuntą valandą, paskelbti vaizdo apžvalgą. Meinardas – žmogus, perplaukęs Baltijos jūrą. Tačiau skaitymo maratonas, kaip paaiškėjo, nors ir kitokio pobūdžio, vis dėlto nemenkas iššūkis.

TARSI KASDIEN IŠGYVENI NAUJĄ GYVENIMĄ: KINO REŽISIERIUS MEINARDAS VALKEVIČIUS – APIE 30 KNYGŲ PER 30 DIENŲ SKAITYMO IŠŠŪKĮ

– Savo darbe esi įpratęs mąstyti vaizdais ir pats juos konstruoti. Koks jausmas kasdien pasinerti į kito žmogaus sukurtus pasaulius?

– Mano darbas labai glaudžiai susijęs su knygomis. Kiekvienas filmas, kaip ir knyga, prasideda nuo istorijos, čia yra veikėjai ir visi kiti dalykai. Vienintelis skirtumas – kine viską sudėlioja režisierius su komanda, o knygoje mes kiekvienas savaip susikuriame visumą. Todėl, knygą skaitant, gimsta tiek jos versijų, kiek yra skaitytojų, ko neįmanoma pasiekti kine: vienas filmas ir tik ta viena režisieriaus vizija.

– Ar skaitydamas pagauni save žvelgiantį profesionalo akimis?

– Prisipažinsiu, kad kiekvieną knygą skaitau taip, lyg žiūrėčiau filmą. Pagal knygos tematiką, vietovę ir laikotarpį net muzikos foną pasirenku. Jaučiu silpnę dialogams – man jie yra geriausi knygos akcentai. Dažnai geroje knygoje dialogų nebūna gausu, bet kai viename sakinyje pasakoma labai daug, galiu visą dieną apie tą vieną sakinį galvoti.

Kiekvieną kartą perskaitęs susimąstau, ar norėčiau šią knygą paversti filmu. Kadangi jaučiu silpnę mokslinei fantastikai, kiekviena fantastinė knyga man iškart atgyja tarsi svajonių filmas.

– Esi perplaukęs Baltijos jūrą, o dabar plauki per knygas. Kuris iššūkis reikalauja daugiau psichologinės ištvermės?

– Šie du iššūkiai gana skirtingi, bet turi vieną svarbų bendrą dalyką – finišą. Aš esu rezultato žmogus ir mano tikslas dažniausiai vienintelis – finišuoti. Vadinasi, kad ir kaip sunku, visada yra pabaiga.

Kai plaukiau per jūrą, buvo labai sunku fiziškai, bet labiausiai kentėjau psichologiškai. Plaukdamas faktiškai visą laiką leidau su savo mintimis, nes būdamas vandenyje su niekuo nepabendrausi – milžiniška monotonija. Knygų iššūkyje – atvirkščiai: skaitydamas kiekvieną dieną atsiduri kitoje vietoje, sutinki kitus veikėjus, išgirsti naują istoriją. Tarsi kasdien išgyveni naują gyvenimą. Kaip yra pasakęs George'as R. R. Martinas: „Skaitantis žmogus nugy-

vena tūkstančius gyvenimų, o neskaitantis – tik vieną.“

– Sakai, kad knygas vertini karštesiomis, vis dėlto pripažįsti, kad vėliau nuomonė gali pasikeisti. Ar jau buvo tokia knyga?

– Tikrai taip. Vertinti knygą iškart yra labai rizikinga, nes kai kurie dalykai susiguli tik po kurio laiko. Gali pagalvoti, kad knyga nuostabi, o po kelių dienų suprasti, kad dauguma minčių buvo tik kitų knygų kartojimai. Taip pat ir genialaus kūrinio iš karto gali neatpažinti.

Tačiau čia ir yra smagumas – ką tik užvertus paskutinį puslapį, visos mintys būna ypač gyvos ir tikros. Be to, vertinimas yra labai subjektyvus dalykas: visi turime skirtingų patirčių, pomėgių ir pasaulio supratimą. Visiems patinkančios knygos paprastai būna apie tuos pačius dalykus ir pagal tą patį šabloną parašytos.

– Šiuolaikiniame pasaulyje žmonėms sunku ilgai išlaikyti dėmesį. Kaip Tavo smegenys prisitaikė prie tokio intensyvaus skaitymo režimo?

– Man knyga – nesvetimas dalykas, todėl galiu skaityti įvairaus ilgio kūrinius – kartais per dieną, kartais kelis mėnesius. Esu iš tų, kurie ramiai skaito kelias knygas vienu metu: vieną rytą, dar saulei nepakilus, kitą – važiuodamas į darbą, trečios klausausi sporto klube, o vakare, norėdamas atsipalaiduoti, galiu paimiti į rankas saviugdos knygą.

Skaitydamas keletą knygų iš karto stengiuosi laikytis dviejų taisyklių: nedaryti ilgų pertraukų tarp tos pačios knygos – kitaip pasimiršta, kas buvo, ir susimaišo su kitomis. Žanrai irgi turi aiškiai skirtis.

Kalbant apie šį iššūkį, buvo nemažai akimirklų, kai sakiau sau, kad vienos ar kitos knygos per vieną dieną yra gerokai per greitai. Prie gerų knygų norėdavosi sustoti ir išjausti aprašytą akimirklą. Su prastesnėmis paprasčiau – greitai baigiasi. Didžiausias iššūkis buvo ne skaitymas, o suspėti įrašyti vaizdo apžvalgą.

– Ką atsakytum žmogui, kuris sako: „Grįžtu po dešimties valandų darbo visiškai išgręžtas ir rankos nekyla atsiversti knygos“?

– Pritariu: jei norime atsiversti knygą, reikia tinkamo laiko ir nuotaikos. Tačiau šiais laikais yra viena populiari galimybė – garso knygos, kurių galime klausyti darydami mąstymo nereikalaujančius dalykus: važiuodami automobiliu ar autobusu, sporto klube ar net mindami dviračio pedalus. Kai atradau garso knygas, mano skaitymo apetitas išaugo du ar tris kartus.

– Ar po iššūkio ketini tęsti tokį skaitymo ritmą?

– Nepavadinčiau šio iššūkio sprintu, nes jau po pirmos savaitės trūko oro nuo informacijos gausos. Supratau, kad išvėliau į kur kas didesnę iššūkį, nei atrodė prieš jį pradedant.

Artėdamas finišo link pagaudavau save galvojant, kad gal neverta sustoti, – įprotis jau susiformavęs. Tačiau kartu labai noriu pailsėti. Jausmas, kad galvoje tiek visko, tokia tarsi netvarka – vartojau ir nieko nesudėjau į stalčius, pasilikau viską ateičiai. Mintyse jau turiu dar keliolika su knygomis susijusių iššūkių. Mano tikslas vienas – pakviesti visus sugrįžti nuo ekranų prie knygų skaitymo.

Lauros Vansevičienės nuotr.

Recenzavo Goda Dapšytė

TRUKDIS

Repertuarą sekite www.vmt.lt

Naujausias Valstybinio Vilniaus mažojo teatro spektaklis „Trukdis“ danų rašytojos Toves Ditlevsen romano „Veidai“ motyvais – nuolat trūkčiojantis pasakojimas apie vienatvę žmonių apsuptyje ir nepakeliamą būtį racionalių lūkesčių ir reikalavimų pasaulyje.

Jaunosios kartos režisierius Justinas Vinciušas kartu su dramaturge Gabriele Česevičiūte scenoje brėžia paralelę tarp scenos ir gyvenimo ir į egzistencinius klausimus atsakymų ieško „darbinėse“ situacijose. Techniniais trukdžiais scenoje sukuriamas gyvenimo absurdiškumo pojūtis. Čia „gyventi“ tampa „vaidinti“, tad pareiginių instrukcijų skaitymas bandant priversti aktorę vaidinti priartėja prie racionalaus argumentavimo, kodėl privalome gyventi, o scenoje dingusių šviesų galime suvokti kaip bet kokius gyvenimiškus užtemimus (nebūtinai sąmonės). Kaip gyventi trukdžių kupiname pasaulyje, kai pati (pats) esi suvokiama(s) kaip trukdis?

Perdegimo amžiuje aktorės Dvilės Šilkaitytės vis (nepa)pasakojama autobiografiniais motyvais grįsto romano herojės Lisės Mundus istorija skamba plačiau nei vien psichikos sutrikimų ir suicidinių klausimų studija. Psichozės paskatintas atsiskyrimas nuo pasaulio spektaklyje virsta valingu atsisakymu dalyvauti ten, kas svetima ir absurdiškai racionalu, kur Daumanto Ciunio įkūnijamas Nykštukas atrodo tikresnis už priekaištus ir reikalavimus žeriančius artimuosius, o vidinis riksmas toks stiprus, kad jį geriausiai atspindi pavojaus sirena (scenografas Erminas Mikšys). Aktorės veidu slenka būsenos, kurioms žodžiai pernelyg konkretūs, todėl jos meistriškai subtiliai įkūnijama herojė vis renkasi neįtikėtinais iškalbingai tylėti.

Prieš trejus metus debiutavusio J. Vinciušo režisūra – juvelyriška. Atidumas detalėms, taupi išraiška, netikėti akcentai kuria intymumo ir kameriškumo įspūdį. Šįkart jis įgyja (ne)išbaigtą gyvenimo netobulumo pavidalą.

REKOMENDUOJAMA tiems, kuriems gyvenimas neatrodo savaime suprantamas.

NEREKOMENDUOJAMA tiems, kuriems viskas klostosi itin sklandžiai.

Recenzavo Goda Dapšytė

STRIPPER

Repertuarą sekite www.bekompanijos.lt

Kaip aktyvaus laisvalaikio formai vis populiarėjant šokiui ir akrobatikai ant stulpo (*pole dance*), stulpas vis dažniau atsideria ir teatro scenoje. Tačiau šokėjos ir choreografės levos Navickaitės debiutinis šokio spektaklis „Stripper“ scenoje jį ne tik atvirai susieja su striptizu, bet ir ieško sąsajų su profesionaliąja šokio scena. JAV šokio studijas baigusi choreografė ir atlikėja kuria teatrui, bendradarbiauja su dramos teatrais, šoka šokio spektakliuose Lietuvoje ir užsienyje. Be to, turi dešimties metų darbo erotiniame naktiniame klube patirties.

Autobiografinis spektaklis pasakoja apie laisvą pasirinkimą dirbti seksualinių paslaugų srityje, kelia klausimų ir mandagiai nutyli atsakymus, leisdamas juos rasti patiems. I. Navickaitė į mikrofoną pažada papasakoti savo istoriją ir nutyla. Pasakoja kūnas, judesys ir mūsų žvilgsnis į jį. Tai, kiek moralės, estetikos ir meno tilps scenoje, labai priklauso nuo to, kaip kiekvienas žiūrovas žiūrės į scenoje judantį moters kūną. Jis erotišką, lankstų, neįtikėtinai stiprų, priemonė ar objektas?

Perkamą intymumą I. Navickaitė patvirtina elegantiškai paversti choreografija. Atsikartojantys judesiai atpažįstami, bet nevulgarūs, erotiškumas derinamas su darbu, intymumas – su abejingumu. Sąmoningai kuriama parduodamo intymumui ir menui kūno sąsaja ir priešprieša vienu metu žavi ir kiek šokiruoja. Tačiau ne savo (ne)erotikumu, o tuo, kaip keičiasi žvilgsnis, kai apie kūną kalbame atvirai. Mūsų teatro spektakliai perpildyti įvairaus pobūdžio sekso scenų, bet jų tarsi nebepastebime, nors jose kūnas išnaudojamas ne mažiau, o kartais tam tikra prasme žiauriau. Taigi, kur ir kas brėžia ribą? Atsakant į šį klausimą pasitelkiamas tiesioginis dialogas su publika, kartu paradoksaliai užbėgant jam už akių. Publikai pateikiamuose pasirinkimuose užkoduoti, regis, nuspėjami stereotipai. Tačiau ši scena tik primena, kad jei esame atviri ir bandome iš tiesų suprasti vieni kitus, gebame stebinti ir stereotipų išvengti.

Tad „Stripper“ galima įvardyti kaip bandymą perbraižyti moters kūno išnaudojimo ir autonomijos teritorijas, derinant striptizo ir šiuolaikinio šokio estetikas ir autentiškos patirties prizmę.

Ilmės Vyšniauskaitės nuotr.

REKOMENDUOJAMA linkusiems atrasti ką nors visiškai naujo.

NEREKOMENDUOJAMA kaustomiems nusistovėjusių moralės ar meno normų.

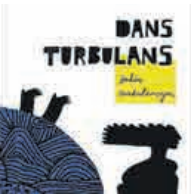

BLUE/YELLOW

KOVOJI DĖL PARKINGO, BET NE UKRAINOS?

Nepamiršk
svarbiausios kovos –
skirk reguliarią paramą
www.blue-yellow.lt

DANS TURBULANS
ŠOKIŲ TURBULENCIJA
Self-released

Tikrai nežinau ir nespėliuju, kas slepiasi po „Dans Turbulans“ kaukėmis, kokie ten žymūs veidai, o gal ir žavesį prarastų, jei žinočiau, ypač kai kaukės yra naujas mados klyksmas (ačiū „Angine de Poitrine“). Akivaizdu, kad kaukės tarnauja tik dviem tikslams: gąsdinti arba juokinti, tačiau ši trijulė jums nežada košmarų. Nerimtas, vaiskus, varšarišku atsipalaidavimu dvelkiantis albumas tikrai neverš jūsyų prakaituoti, trepsėti ir varyti tol, kol kojos susiskleis kaip *raskladuškė*. „Dans Turbulans“ gyva elektronika yra *chillo* muzika, kurioje yra šiek tiek, bet nedaug „Happyendless“, lašelis „Pieno lazerių“, netgi truputis Roe Deers, o visa tai absoliučiai neįpareigoja. Kaip sakiau, vasarai, jei ji bus gera (prašau, būk gera), šis paviepusio optimizmo garso takelis bus pats tas. Tiesa, paslapčia norėtysi, kad tai būtų šiek tiek daugiau, nes visa muzikinė paslaptis išaiškėja per kelias pirmąsias minutes, o paskui jau lengva suprasti, kad va taip būtent ir bus. Taip sakant, grupė su paslaptimi tampa labai aiški ir, nors lengvi pasiūbavimai masina, finale norėjosi gal net daugiau energijos. Todėl dabar netgi norėčiau sužinoti, ką „Dans Turbulans“ galėtų pasiūlyti kad ir žiemai, kai gulėti ant šezlongo ar kur prie jūros jau nebebus taip papras-ta. Tačiau dabar, su *drinku* rankoje, šiek tiek užsimerkus ir bukokai besišypsant, šios kaukėtos trijulės albumas yra pats tas. Jį sugadinti gali nebent lietinga ir vėsi vasara... Todėl, gerbiamoji, prašau, *nesuknisk* reikalų.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Apple Music“, „YouTube“, „Pakartot“, „Soundcloud“)

78[★]

MĖNESIO
ALBUMAI

Vytautis Ribokaitis nuotr.

GEDIMINAS JAKUBKA
HOLLY DESTRUCTORS
Self-released

Smagu matyti, kaip Lietuvos muzikantai plečia savo kūrybos ribas. Štai ir Gediminas Jakubka jau nebėra tik Patricia Kokett, dabar jis yra ir kompozitorius, kuriantis garso takelius filmams, ir tai darantis labai sėkmingai. Filmui „Dulkės, laikas ir stebuklai“ (angl. „*Holly Destructors*“) sukurtas garso takelis išties gerokai praplėtė Gedimino galimybes, leido jam mestis vos ne į pastoralinę muziką, sumaišytą su šiuolaikiškais skambesiais, lyg bandant semtis įkvėpimo tai iš Arvo Pārto, tai iš Johanno Johannsono. „Holy Destructors“ pats savaime yra labai pakilus albumas (filmas jam sukuria dar daugiau erdvės), statantis savitišką garsinę skulptūrą, įpraminančią laiką ir jo absoliučią destruktinę galią. Kažkaip taip... Todėl perklausyti šį darbą vieną kartą neužteks, kompozicinės struktūros, nors ir gali atrodyti kažkur girdėtos, labai maloniai nuteikia ausį ir, kad ir kaip būtų keista, suteikia galimybę pasijusti intelektualiam. Taip, klausydamas šio albumo jaučiausi šiek tiek protingesnis. Visos 18 minučių buvo pilnos balsinės ekstazės, įspūdžio, kad dalyvauji keistose mišiose ar klausaisi kažko slaptingo. Tiesa, tik 18 minučių, ir tai įvadyčiau kaip didžiausią albumo trūkumą. Vos EP ilgiui prilygstantis įrašas yra akivaizdžiai per trumpas, net jeigu filmui jo visiškai pakako. Suprantu, kad Gediminas padarė, kiek reikėjo, tačiau ką tada daryti paprastam tūlam klausytojui. Todėl ir lieki toks nepakankamai užkandęs, mažokai pasišventęs ir gal net vos vos destruktivus...

(„Spotify“, „Apple Music“, „YouTube“, „Pakartot“)

84[★]

BA
MIXTAPE VOL. 1
Damn Good

Pirmiausia prisipažinsiu, kad nė vieno pranešimo apie šį albumą neskaičiau, nieko neklausiau ir pats narių apie jį nekalbinau, todėl visa, kas bus parašyta, – mano spėjimai, supratimai ir sapalionės. Kai jau tai išsiaiškinome, sakau savo nuomonę: tai solinis Beno albumas. Nežinau, kaip kitiems, bet man jis dar neskambėjo taip asmeniškai, taip trapiai ir netgi su savitišku nesaugumo jausmu, lyg „Mixtape Vol. 1“ yra ženklas, rodantis, kad grupė keičia savo veidą. Vis dėlto tas pokytis ne tiek kardinalus, kad nusuktų gerbėjai, tačiau bent man atrodo, kad Beną gitaros, draskymasis ir rokenrolas tiesiog *užkniso*. Jis nori eiti elektroniniu keliu, kurti garsus, kurie yra mažiau patogūs, statyti konstrukcijas, kuriose kompiuteriai yra tiek pat svarbūs kiek ir gyvi instrumentai. Todėl 10-ojo dešimtmečio elektronikos aidų vis daugiau... Net šovė mintis, kad gal čia yra „Turtas 1.5“, gal „ba.“ surinko kūrinius, kurie buvo likę iš kitų įrašų sesijų, ir pristatė mums antrą transformacijos dalį, po kurios nueis kad ir „Radiohead“ takais. Aišku, tradicijų Benas neapleidžia, ypač jei kalbėtume apie tekstų struktūras, muzikines progresijas ir t. t., bet stadioninių hitų albume nebėra (todėl ir darbas skamba asmeniškai ir rizikingai), o galiausiai viskas baigiasi labai kokybišku, bet absoliučiai triphopiniu „JDS“, kuris jau žengia į „Massive Attack“ teritoriją. „Mixtape Vol. 1“ – pokyčių albumas, kuriame ir slystama, ir lipama, ir baiminamasi, ir išdrąsėjama. Tai kelias į naują „ba.“ Kokia grupė bus, gali žinoti tik Benas su kompanija. Gal net ir hiphopinė.

80[★]

G&G SINDIKATAS
PIKTI IR NUOŽMŪS
Muzikos Herojai, Self-released

Ką dar galima pasakyti apie *sindikata*, ko dar nėra pasakyta... Viena geriausių ir ilgiausiai grojančių Lietuvos grupių, kuri tikrai nusipelnė koncerto arenoje (skirtingai nei kai kurie), yra savitiški repo AC/DC'ai. Jie kuria albumus savu stiliuku, nenukrypsta nuo kelio, yra ištikimi ir gal net konservatyvūs sau, o mes vis dar norime išgirsti „Tomą“, „Sindikato smogikus“ ir „Muziką, kuri saugo“. Tai ir laimė, ir prakeiksmas, nes „Pikti ir nuožmūs“ yra absoliučiai *sindikatiškas* albumas, kuris neapvers jų karjeros aukštyn kojom. Jau žinomos džiazinės, žaismingos aranžuotės, šiek tiek pamokslaujantis, bet gerų vertybių mokantis Svaras, ironiškas intravertas Kastetas, vis pašiepiantis sostinės glamūrą ir moteris (gal jau *pavarom* ant vyrų, sere), ir neprilygstamas Mamanios *scratchinimas*. Visa tai žinome, visa tai girdėjome, visai tai jauku, tačiau klausimas kyla, kas toliau, nes, kad ir kaip būtų keista, „Pikti ir nuožmūs“ skamba labai defragmentuotai: Kastetas labai intensyviai ėmėsi solo darbų ir kai kurie kūriniai skamba lyg iš jo paskutinių albumų, o Svaro vokalas veda visai į kitą pusę: patriotizmą, lietuviybę ir pan. Todėl susidaro įspūdis, kad albumas buvo ne sukurtas vienu metu, o sujungtas, susiūtas, sulipdytas iš skirtingų detalių. Šis šioks toks chaosėlis leidžia atsikvėpti tarp dainų, bet darnos jam pritrūksta. Todėl norėtysi, kad komanda *reloadintųsi*, mestųsi į kokią absoliučią nesąmonę, nežinau, gal net prisimintų savo senas geras pankroko dienas, nes dabar jie jau virš sostinės pseudoauksinės aukštuomenės, juos jau žino kaip patriotus, jie moka dėlioti žodį prie žodžio ir kelti vakarėlį. Dabar aš noriu jų nuoširdžiai žiauriai pikty ir nuožmių. Tiesiog *fuck all* ir viskas arba nieko.

(„Spotify“, „Apple Music“)

74[★]

SRAIGĖS EFEKTAS
LOBOMATAS
Self-released

Maniau, kad ankstesnis „Sraigės efekto“ albumas yra pats prieinamiausias, bet dabar grupė jau tikrai nuėjo popmuzikos skambesio keliu ir sukūrė tai, kas labiau tinka ne rūšiams, o arenoms. Taip sakant, paliko *sraigės* pagrindį pagrindyje. Kas tai dabar? Na, labai klausomas, pernelyg ausų neįtempiantis savitiškas *flashbackas* į prieš 20 metų siautusį *post-punk revival* žanrą, nes dabar „Sraigės efektas“ panašesnis į kokius „White Lies“, „The Editors“ ar „Interpol“ nei į postrokinę pradžią. Aišku, puristams toks skambesys bus per minkštas, per skystas ir per silpnas, nes „Sraigės efektas“ turėjo įdomų nepajudinamumo statusą ir ištikimybę alternatyvai. „Lobomatas“ jau tikrai nėra toks. Trumpos kompozicijos, aiškos struktūros, keistai paprastas skambesys bent man sudarė įspūdį apie visai kitokią grupę, nei žinojau anksčiau, o ar ši sraigė pavirs drugeliu, dar nežinia. Iš esmės, kūriniai, nors ir nuspėjami žanro taisyklių prasme, vis tiek lengvai lenda į ausį, nelobomati-zuoja smegenų ir nepraso iš tavęs kokio nors pasirengimo. Tiesa, kai kurie kūriniai yra *žiauriai* trumpi, tai šokas šioks toks apima... Apibendrinamas galiu pasakyti, kad tai kitoks „Sraigės efektas“, kuris, kad ir kaip būtų keista, priartina juos prie lietuviško skambesio (girdėjau ir „Elnio rago miško“, ir „Aklų“ detalių) ir paverčia klausomesniais plačiajai auditorijai. Ar taip nenuplaunamas grupės išskirtinumas? Gal kas taip ir pasakytų, bet kūriniai kalba patys už save ir padeda išplaukti. Tikiuosi, kad ilgam.

(„Bandcamp“, „Spotify“, „Apple Music“, „YouTube“, „Pakartot“, „Soundcloud“)

76[★]

Dar vienas gūrķšnis,
dar vienas puslapis.

Ką skaitysi šiandien?

baltos lankos

Klasika • Naujienos • Saviugda
• Vaikams • Audioknygos

www.baltoslankos.lt

grožiui.

3g
kolageno
baltymų
šaltinis

akvilė
SPA
sparkling